

Mahjas Weefis.

Mahjas Weefis ar peelitumeem matfa:

Ar peeshtifichanu eefšimē:	Rigā sanemot:	Ar peeshtifichanu ašrjemēs:
Par gabu 3 rbl. — lap.	Par gabu 2 rbl. — lap.	Par gabu 3 rbl. 60 lap.
1/2 gabu 1 rbl. 60 lap.	1/2 gabu 1 rbl. — lap.	1/2 gabu 2 rbl. — lap.
1/4 gabu 1 rbl. — lap.	1/4 gabu — 60 lap.	1/4 gabu 1 rbl. — lap.

Politiks un literariks laikraksts.

47. gada gabjums.

Redakcija un ekspedija atrodas Rigā, Ernsta Platē tipogrāfijā, burtu lectuivē un foto-timigrāfijā pēc Pētera bāsn.

Studinājumi matfa:

10 lap. par weenas flejas smalku rakstu rindinu, preešpufē 30 lap. Apstallejumi un Mahjas Weefi un studinājumi fustami un fchabdu adrefti: Bā. enciclopēdijā rāstera Manca Bincaca, r. Pura. (Mahj. Weefa ešpē. Rigā.)

Mahjas Weefis līnahk weenreil nedeiā, trefchdeenās. — Ar katru numuru līnahk literariks peelitkums un katru mehnefl temkopības peelitkums.

Rofozījumi manuskriptu eefšitajiem:

Manuskriptu eefšitajiem jopafino rebaltijot wina līfē wāhrti un adreftē. Manuskriptu peeshtot fāzēnēš ar honorāru peeshtajūm. Honorāri fāzēnēš ar honorāru nēšēn, teet uftāstēt par tāhdu, tōš nā honorāru atteejē. Peeshtotēe manuskripti nēceet atpaldēt fāhrti, ne arī uftābāt.

№ 16.

Rigā, 17. aprīlī.

1902.

Saturs: Peeshtimēs pēc R. Wīdsemneeka lga raksta „Pagasta rullu fāstahdišchana“. — Strāpēs naudas preehtifichana par nolawētām deenam lut. pagasta ftošās. — Par jēlu klaušcham. — a) Wāldības leetas. b) Wāltijās notikumi. c) No jītām kreewijās pusem. — No Rigās. — No ašrjemem. — Teesleetu nodāta. — Uštupes. — Līgus fīnas. — Telegamas. — Daščadi raksti: Kufainu loma dabas ekonomijā un zilweka dšhwē. — Sīhtumi.

Literariks Peelitumā: Geowēstais bruhgans. (Weigas.) — Maja naktis, jeb fīhtone. (Weigas.) — Gurdā nedeiā Padomēs. — Dšeji.

Peeshtimēs pēc R. Wīdsemneeka lga raksta „Pagasta rullu fāstahdišchana“.

Šchā gada „Wāfš“ 11 numurā nodrūtās lāhds R. Wīdsemneeka lga rakstā par pagasta rullu fāstahdišchana, kufsch peerahda, tā R. Wīdsemneeka lgs newēn lāhgā nepahrin leetas, par kuru tās raksta, bet arī, tā wīnšch uftāhjas partejisti pret pagastu rakstwešchēm un uftāzina pagostus, atraut rakstwešchēm atlīhdšību, lo tee līhdš schim dabujschī. Leetas lādā aīfrahdišchu tuwat uft schām R. Wīdsemneeka lga klūdām, lai pagastu loželki netīktu malbināti un nēschāktu warbūht īfseleot pret fāweem rakstwešchēm R. Wīdsemneeka lga nepareišos aīfrahdišchumus, kas lāitētu newēn rakstwešchēm, bet arī pašchēm pagasteem, tādēti tā wēlēt jētis nemeētš newar ne weenai pusei buht par fwehtību.

Pais pirmois R. Wīdsemneeka lga teikums — „Agratōš lāitōš pagasta rullus nosauza par rewīfijas grāhmatām“ — rābda, tā R. Wīdsemneeka lgs nēfīn pat tā, tā „pagasta rullis“ (списокъ лицамъ, принадлежащимъ къ обществу, Gemeinderolle) un „rewīfijas grāhmatā“ (ревизская опись, Revision-Liste) ir lātris kas atfēwīschis, kuri abi par jēmi pašchū h wēlēt fagat un īpīlba tātris fāwū, wēlēt weenā otra weetu. Leetas, tā arī R. Wīdsemneeka lga Wīdsemneeka jēmeeku lītumu fīnāschana ir lōti wāhjo, jo wīnšch par pagastu rullēm jītē lāhdū § 1819. gada lītumeem, kout gan wēlātee lītumi, īnstrūfijas un preešchāfīti no 1860., 1866. un 1872. gadeem pīlānī atēz un pahrgrōfa wīfus agratōš lītumus fchāi fīnā. Tās „Wābrdu-Rullēs“ jeb „Rewīfijas Rullēs“ kas mīnetas 1819. g. lītumos, nāw nēmaf tās, tōš tagadejē pagastu rullī, ne pēhjsfāhwa, nēd nōfīsmēs, bet gan tagadejās rewīfijas līstēs (ревизскія сказки), kuru nōfīhmi R. Wīdsemneeka lgs war atraft wīna pašča jītēti

lītumā š, kūrā lāfams: „tā tā wīfās maffajamas R r o h n a D o h s c h a n a s, tā Wālwāknāuda u. t. j. p. pēhjs fchāhm Rullēm warr buht eedāstītas un peerahdītas.“

Ramehr pagasteem nēhīj pēschīria pašchwāldība, tīmehr tajōš pagastu rullī nēmaf nēitā wēlēt, nēhīj hīj wājadfīgī. Tāta wēstās weenīgī rewīfijas līstēs, lai fīnātu dwehsefu slāitu, pēhjs kura hīj jādōd frona nodōfī. Rewīfija (t. i. pahrīhlofchana, pahrbaudīschana jeb līfīnēschana) tīka īfōarīta pēhjs fīnāmeem gadeem un lai gan par rewīfijas fāstahdišchana (lītū) fāstahdišchana pēhjs lītuma hīj jātū pagastu teesam, tomēhr tōš fāstahdīja lāhds mūfchās uftāzības wīhēs un fāstahdišchana pāreīfību aplēzīnōja „mūfchās wāldē“ ar fāwū parāfītu un pagasta teesfēschī ar fāweem trūsteem. Jīt dwehsefu pēc lātrās rewīfijas tīka fāstahdišchana wēstās, pēhjs tā slāita pagastam hīj jamāfā frona nodōfī līhdš jātūnāt rewīfijai. Kas rewīfijū fāstahdišchana pahrāfīstījās no weena pagasta us otru, tee gan tīka atrehtīnāt, bet nomīrūschēe wāj pēdšīmūschēe tīka eewēhroti weenīgī pēc jāunās rewīfijas. Ar jāunu rewīfijas fāstahdišchana fāstahdišchana wezēe fāwū nōfīhmi un pagastōš netīta pat uftābātī. Pēhdejā (desmītā) rewīfija tīka īfōarīta 1858. gadā un fchās rewīfijas fāstahdišchana eerāfīstās dwehsefēs ir tās, lo tagad pagastu wāldēs fāwū par „rewīfijas dwehsefēm“. Pagastu loželteem pahrāfīstōtes no weena pagasta us otru, tee wēstās zēfchēs rēhtīnēs, jīt pēc tam pahrāfīstās „rewīfijas dwehsefu“, t. i. to, kuras hījūschās eewēstās 1858. g. rewīfijas fāstahdišchana jeb līstēs. Wīfī jītī pagastu loželki nāw „rewīfijas“ dwehsefēs, bet tīkoi „weenāfchās dwehsefēs“. Arī fchā aplāhka R. Wīdsemneeka lgs nāw fīnājis, jo wīnšch raksta jūtu jūlam gan „rewīfijas dwehsefēs“, gan tīkoi „dwehsefēs“.

Lai gan ar frona eelā — wāfš atēfchānu wāldībāt wīš nāw zēfchā pahrāfīstā jātū jōrā, gada dwehsefu fāwū, tādēti arī fāhtot no 1858. gada wārt nāw īfōarītas jāunās dwehsefu rewīfijas, tomēhr frona palatās wēd tāhlat rēhtīnu par „rewīfijas“ dwehsefēm un fchāi fīnā tā īfhtāis dōkumētis ir pēhdejās rewīfijas fāstahdišchana, jeb, tā R. Wīdsemneeka lgs fāla, rewīfijas grāhmatās. No fchēm fāstahdišchana ir pā eefmēpārām arī pagastu wāldēs un tee woder tā dōkumētīs par pagastu fāstahwu, pēweenojot arī pahrāfīstīchānās dōkumētīs. Bet fāmānīt rewīfijas fāstahdišchana ar pagastu rullēm, war tīkai tās, kas nēfīn par teem wārtā, tā R. Wīdsemneeka lgs. Tādēti arī tāhdam līhdš ar mīneto lgu ir fwehchā leeta, tā

fchēe fāstahdišchana nāw nēmaf pahrāfīstāmī un ir tee pašchī, kas fāstahdišchana 1858. gadā.

Turpētīam ar pagastu pašchwāldības fāhčumu 1866. g. generalgubernatora īnstrūfījās 6., 7. un 8. §§ nōfāta, tā ar 1. oktōbri mīn. g. eewēdot pašchwāldību, jāfāstahda pīrmeē pagastu loželku fāstahdišchana — pagasta rullī. Fāstahdišchana pagasta teesam un pagasta wezāleem pēepāhīdšot mūfchās polīfījam, par jēwī preefch lātrās no 5 pagasta lānšchū fchīram (gruntneeki, rentneeki, mūfchās kālpi, fāimneeku kālpi un wāfīneeki), un lātru reīfī preefch jāunām amata wīhru wēhlešchānām tee pagasta wezālam jāpāhrrāuga, jāfīslābo un jāpāpīlka pēhjs lātrreīfēja pagasta loželku fāstahwa. Tāhlat pēhjs Wīdsemneeka gubernās wāldēs uftāz Nr. 120. no 1866. g. ir uftāstīs pagasta wezālam pēenāhčums wēst fīhtu fāstahdišchana (Gemeinderolle) par wīfām pēc pagasta pēederīgām pēersonām, kufsch lai noderetu par pāmātu pēc amata wīhru wēhlešchānās un pagasta nodōfku notēfīchānās, un tā tad fchē jētās pīrmeē pagastu rullī. Tā tā amata wīhru wēhlešchānās nāhī īf pēhjs trīm gadeem, tad arī pagasta rullu pāpīlchānā hīj jānotēf īf pēhjs trīm gadeem reīf, kas ar rewīfijas fāstahdišchana fāstahdišchana jētās līhdš 1872. g., jo fchāi gada generalgubernatōtes īfēwā jāunās notēfīchānās, pēhjs fūreem hīj jāwēd pagastu rullī fāhtot no 1. janwāra 1873. gada. Šchēe notēfīchānās wēlēt tagad fchēhā un pēhjs teem pagastu rullī, kūrā nu fāweenoit wīf 5 agratēe rullī, pahrāfīstāmīs īf pēhjs trīm gadeem un pāpīlchānām ar wājadfīgām fīnām. Jīt nōprotām, tad R. Wīdsemneeka lgs buhš dōmājis rāfīstī par fchā rullā pahrāfīstīchānu rēf. fāstahdišchānu, tīkoi deemfchēhī, wīnšch nāw fīnājis, tā ar fchā rullī zēfchā fālatā ir pagastu wāldēm wēlēt fēwīschīstīs fāimū rullīs, kufsch arī pahrāfīstāmīs.

Eewēdot wīpāhchānu jētā klaušchū 1874. gadā tīka īfōdoti notēfīchānās, tā pagastu wāldēm hīj pagastu rullēm fāstahdāmī un wēdāmī wēlēt fēwīschī fāimū rullī jeb rēgeftī. Šchēe rullī fāstahdāmī pēhjs rewīfijas fāstahdišchana un pāpīlchānāmī ar fīnām par wēlēt dšimūschēm un pahrāfīstāmīem un wēdāmī pēhjs fāimem, jeb fāmīlījam. Šchōš rullōš wājag buht rēdšmām wīfām fāimū pāhrrāmām fāhtot no pēhdejās rewīfijas — 1858. g., jāur lo tajōš fchīmbrīfchām pēerāfīstīs lābī dāudf newēn dšīhwū, bet arī mīrūschū pēersonu un tee frētātī ween pēeēhčmūschēs pāfchūmā. Lai fāimēs wāretu pēerāfīstī jāunās lojelktus, tad fchōš rullōš pēhjs lātrās fāimēs atfāhtās

Daščadi raksti.

Kufainu loma dabas ekonomijā un zilweka dšhwē.

I.

Wīfu kufīnū daščadu fūgu slāitīs, pēhjs Gerfēkera ap-rehčena, fūeēdōtes līhdš 250,000, no fūreem kufīnū fūgu ešot ne mājā par 200,000, bet pēhjs lāhdā amerīkānu kufīnū pēhītītāja Reīlī aprehčena, kufīnū fūgu ešot ap 10,000,000. Saprotāma leeta, tā, eewēhrotjot kufīnū mīlftgo slāitu un apbrīhnojāmo wātrōschānās fchēhju, jāatfīhī, tā kufīnū atfāhīj us fāwū aplāhrtīnī leelu eespaīdu, tā teem leela nōfīhmi ē dabas ekonomijā (dabas rāfchōjumu pāhēfchānā un pāfārgāfchānā) un jīlwekā dšhwē.

Nēfēn pofefors Reīlīhāš lāhdā wāhju geologīfās beedri-bās fēhdē runājīs par to, tāhdu eespaīdu kufīnū dāra us fēmes wīrskāhrtās pāhrrāmīnu. Šchīs preefchāfījums pāpīl-dīna Dārwinā pēhītījums par īhpaščās fēmes kāhrtās (slāhna) rāfchānās jāur fīeekām. Līhdšēnās weētās, deefgan dšīfī fēmeē atrodās lōti dāudf wīfūwīfādū kufīnū un to olinā, kuri īf-nēhā par fēmes wīfū nēfāitāmās fīmīfchū lōpīnās (fāudfītes). Šchāhdās darbības pānāhčūmī mānāmī fēwīschī tad, jā fēmes augschējās kāhrtās fāstahwu no dāščādēm elementēm, pēem. fmallām fīmīlītīm ar rupjāku atmentīnu pēemāfījūmū. Tāhdā gabjūmā no kufīnū darbības jētās eewēhrojāma fēmes wīrskāhrtās pāhrrāmīna. Kufīnū īfnehā wīrš fēmes tīkai fmallō fīmīlītī, tādēti fūwāgāfās fēmes kāhrtās fēhchās aīfween dšīfāfī un dšīfāfī, un fēmes wīrskāhrtā pāmāfām fādālās dīwās kāhrtās. Tā tad tāhdās weētās, kuras agrāt nēhīja arāmās, pātejōtēes kufīnū darbībāt, pāhrrēhchās par derīgu fēmi.

Dāudf kufīnū, pēem. fūdros, īfurb fēmeē dāščādus gangūs, eēējās un īfējās un tāhdā kāhrtā dāra fēmi pēeējamū gāfām un uhdēnīm, kufsch, tā fīnām, fatur dāudf fchāhju, pēem. ogīfchābī. Uhdēnīs, pātejōtēes ogīfchābēi, fchēhī īfšāufēt dāudfās mīnerālwēelās. Jāur tāhdu fchēhīgu fāktōru fōp-darbību, tā uhdēnīs, gāfīs, fīlūmīs un auktūmīs fēmes kāhrtās māf par māfām pāhrrāmīnās.

Bet kufīnū fchēhī eewēhrojāmu lōmū tā dāščādū orgā-nīfču weelu īfīnīhīnāfājī. Tee, pēhjs māhjtū wīhru kērbī un Spēnā wāhrdēem, ir „leeleē tīhribās uftūretājī dābā“.

Lai apdōmājām tīkai, jīt dāudf īfchāhrtījūmū lātru deenu nējētās no kufīnēm! Jīt leelā mehčā tam wājadfētu fā-

māitāt gāfī! Bet tīkīhīdš fchīs pūhstōfchās weelās kīhīf fēmes wīfū, tās pāleel par dāščādū kufīnū pīlīgū īhpa-ščūmū. Dāščī kufīnū āpēhd tās, jīt — dehī us tām fāwās olinās, no kūrām drīhī lāikā īfchāhī nēzīmām ehbīgī tāhrtīnī, kuri āhrtī aprīj wīfū, kas fchīdīs un mīhīstīs, t. i. tāfīnī to, kas wīwātrōf fchēhī fāmāitāt gāfī. Nēleelāis zēeto atleeku dāudfums āhrtī īfšāfī un tōp no wēhja īfnehchātš par mālu mālam.

Tomēhr ne wīfī kufīnū tā dāra. Dāščī (pēem. Copris lunaris, Geotrades steroorarius) īfrot fēm atkrītumeem wāj īfchāhrtījūmēem bedrītēs jeb gangūs, kuri ne reīf ir lōti dšīfī. Tānīs tee dehī olinās, aplīdāmīs tāš ar īfchāhrtījūmū weelu; pēhdejā, protāmīs, nōder kāhpureem par bārību. Tāhdā kāhrtā tee tāfīnī pēeneēf augu un tāhdu fāfneē mēhstōfchānās weelās, mehstō fēmi. Turklāht par tāhdeem fānāleem fchābātī tel uhdēnīs un gāfīs, kām leela nōfīhmi preefch augu wāfīs.

Kufīnū māitās arī fāmāitātū gāfī, jā kufīnū to nē-īfīnīhīnātū. Wīfīpīrīs pēc fchā dārba lēras māfās wūbules „rēfneēhēdēs“. Tās pāhrrur māitās ābdu tūhstōfchā weētās, pēhjs tam us fchām weētām fāfāfchās tā fāuzāmās „gātās mūfchās“. No tām weena, tā fāuzāmā „dšīhdšēmeējōschā mūfchā“, dehī us māitās nēwīs olinās, bet tāfīnī tāhrtīnūm, jītās mūfchās atkōl aplāhīj māitū mīlčoneem olinū, kūrām pēc fīlta lāikā pēeteel deenās dīwās, lai tās pāhrrēhchōfš par apbrīhnojāmī rījīgeem kāhpureem. Jīt dāudf to rōdās, war fpreest no tā, tā weena pātē „dšīhdšēmeējōschā“ mūfchā īf-dehī līhdš 20,000 tāhrtīnū. Wār gan dōmat, jīt dāudf bārības teem wājadfīgīs!

Jītū gātās mūfchū kāhpurī pēhjs pāfīhstāmā Rēdī ap-leēzīnājumā, wīfīhāfā lāikā aprījot tīf dāudf bārības un tīf āhrtī augot, tā to augums par 24 stundām ešot 200 reīf leelāf, nēlā eepreefch. Pēhjs apmēhram 5 deenam tee pīlīgī atīhstōtēes. Bet jīt dāudf tee pā fchō lāitū neapēhd?

Un jāatfīhstās, tā flāwēnājam Līnnejam (botānīfīm) hījūfē fīnāmā dātā tāfīnības, kād tās teīzīs, tā trīs gātās mūfchās (protāmīs, to kāhpurī) fchēhījot aprīht fīrgā fprāhgonī tīf pat āhrtī, tā lāwā.

Šchīm mūfchām pāhīhīf kāpāfchī (Necrophori), mīron-ēhdājī (Silphae), āhgrāufchī (Dermestes). Teem pēeewē-nōjās fūdros un dāščās dūnduru fūgās, tā tā wīfā māitās gātā tōp nōehstā līhdš lāulam, bet māfās wābules, tā fāuzāmās „kālgrāufchēs“ aptīhā īf lāulūs, īf kufīnū rāgī tōp no īhpaščās kufīnū fūgās āpēhstī. Tā tad pat no leela kufīnū māitās atleekās tīkai gīndēnēs.

Kas atteezās us fīhčēem kufīnīfchēm, tad to līhčūs „līhčū glābātājī — kāpāfchī“ arrot fēmeē, eēhdēhdāmī tajōš jāwās olinās. No olinām atīhstījūschēs kāhpurī tee atrod fēw bogatīgu bārību un atrodās pīlīgā drofchībā.

Bījūschāis Bērlīnēs botānīfā dārjā pāhrlūhčs jāur fāweem dārbeem, tā botānīfā tā kufīfāmneēzībā, pāfīhstāmīs Glēbītchās, īlgi un deēfchī nōwehrojīs fchāhdu kāpāfchū dār-bību. Pēhjs wīnā wāhrdēem fchēhrtī wābōfī pēezu deenu lāikā apglābājūschī dīwūs kūrjūsch, fchēhtrās wārdes, trīs māfūs putnīnūs, dīwūs fēenāhčūsch, kāhdās fīwās eēfchās un kāhdā fūnā atnu gābalūs. Tāhdū mīlftgu dārbu fchēe kufīnūschī uftēhčmūschēs fāwū pēhznāhējū lābā: māhrtīte pēhjs tāhdā dārba eēleēn fēmeē un 5-6 deenu lāikā dehī olinās. Kāhpurī, kuri atīhstās no olinām, tee jūhtās lōti omulīgī: bārības, jīt tīf pātīfī, turklāht pīlīgī drofchōš no eēnādneēteem. Arī ar augeem kufīnū pādāra to pašchū. Pūhstōfchōš fōfōš war rēdšēt lōti dāudf kāhdās fūgās, ar fūfēkēem līhdīgām uftānām — Stenophora, un dāščūs jītās kufīnūschūs. Tee fōfā atrod īf wēltū bārību, īf wēltū dšīhwōfīfī.

Tāhdū pašchū fānītārū lōmū kufīnū īfīpīdā īf fāhwo-fchōš uhdēnōš. Tāhdōš uhdēnōš, tā fīnāmīs, atrodās lōti dāudf pūhstōfchū orgānīfču weelu un lātrām pāfīhstāmā nē-lādā fmalā, kāhdā no tūreēnēs īfplātās. Šchāhdōš uhdēnōš mūfchēt mūfchō odu un jītū kufīnū kāhpurī. Tos pēewēll bārības dāudfums pūhstōfchās weelās, lo tee āpēhd nēzīmām dāudfūmā un tāhdā kāhrtā īfīhtrā uhdēnūs. Šchīnī fīnā pēlnā eewēhrtīwū Līnneja īfmeēhīnājūmī. Jā no weena trāufā ar tāhdu uhdēnī īfīhīhīnātū wīfūs tāhrtīnūs, bet otrā trāufā atfāhrtū, tad pēhdejā uhdēnīs pēhjs kāhdā lāikā tīhēs un bēf fmalās, bet pīrīmā tās buhš tāhdš, tā hījīs, t. i. fīmīrdōfchōš. Lo pašchū pēerāhījūschī Reomīrā meēhīnājūmī.

Eespaīdš, tāhdū kufīnū atfāhīj us augu un dšīhwēneeku wāfīfī, lōti leelš.

Kas atteezās us pīrmo, tad pēetīs, jā aīfrahdam us fīfēnu, fīlōfērās, Kolorādo wābules, rūdšgrāufchū uftbrūtū-meem. Sem fchāhdu fāktōru eespaīdā dāščās fāhdu un augu fūgās war pāwīfām īfīhīht, lūwū weētā rōdās jītās īfūrī-gātās fūgās.

Kufīnēm leela nōfīhmi augu wāfīfī pēc apaugōfchānās, t. i. pēc mechānīfās fēedu pūtēfīfchū pāhrrēfchānās no weena augu us otru. Jā tāhdās pāhrrēfchānās nēbūhtū, tad nēbūhtū īf apaugōfchānās un augu fēhčās īfrahdītōš wāj nu par nē-āuglīgām, wāj nu tāhdu pāwīfām nēbūhtū.

neperakstas telpas, bet tad sda telpu wairs nepeeteel, tad rullis japahtalka un jaatstahj wajadfigas telpas. Schi pahraakstichana isnahb, la nu kura pagasta, peh 10, 20 waj wairaf gabeem, bet newis lahtitigi peh 3 gabeem reis, un sda darbu pagastos tapat sauz par pagasta rullu pahraakstichanu.

Gewehrojot, la pagastu un faimu rullu pahraakstichana naw ilgadejs pagasta rullweschu darbs, pagasti malka par teem faweem rullweschu fewischtu atlihdstibu, kuru nolihgti waj nu latra fewischtu gadijuma, waj jau eepreefch wispahreja algas lighuma us wisu strihwera deenesta laiku. Atlihdstibu mehbs nolihgti waj nu peh wisu dwehsetu flaita, waj titai peh rewifijas dwehselem, pee lam pehdejā gadijuma, protams, zena us rewifijas dwehseles ir kreetni augstata, nekā zena us latras no wisam dwehselem. Dashedis nolihgti ari us „gabala“ par wisu rullu un titai reti lura pagasta ir lighums, la par rullu pahraakstichanu neteel fewischtu malkas. Bet wehl retati war gaditees un ir gaditees R. Widsemneela lga mineta pagasta, la lighuma ar strihwera naw bijis par rulleem nelas minets. Tadeht gubernas semneeku leetu komifija, eewehrodama, la rullu ir titai pagasta rullwedin pahraakstami, bet tas lighuma naw minets, la wisch par to dabuhtu fawischtu malku, nolihmuse, la pagastis naw speests par to fewischtu famafat.

Schi leeta flaidra, la deena: rullwedis afmiris lighuma rullus minet un tadeht newar par teem neta pagehret, jo wojadseja tal sinat, la rullu buhs jarafka; tomehr naw teikts, la pagastis newaretu par rulleem fewischtu malka, ja titai to gribetu. Bet te R. Widsemneela lgs eerauga fewischtu faunumu tai apstahli, la pagastu rullweschu dabon fewischtu atlihdstibu par darbu, turech titai par wairaf gabeem reis daroms un faka: „Bet tas nawa pareisi un pagastam zaur to bijuschas leelas ismalkas. Ja nu wehl tur buhtu sinama pagastu-rullu isdoschana pa wezam tai pascha lahtitiba, tad leeta iuhlin japahtargrofa. Pagastu waldeem un weeteeku pulkam naw japeelajich nekahds isnehmums pagasta rullu rullweschana“. Tahlal R. Widsemneela lgs wehlas, kaut semneeku leetu komifari pawehletu pagasteem, nemalkat pagastu rullweschu fewischtas atlihdstibas par pagasta rullu pahraakstichanu.

Gadijums, la tahdam pagasta rullwedin naw bijis lighuma nelas minets par rullu pahraakstichanu un tadeht gubernas semneeku leetu komifija atfinuse, la schis pagastis naw speests malkat par rulleem fewischtu atlihdstibu, wehl naw pawehle, la pagasti nedrihtst malkat rullweschu fewischtas atlihdstibas par darbu, turech titai par wairaf gabeem reis daroms. Tadeht toti jabrihnas, la R. Widsemneela lgs leetu ta sogrofa un pasubina pagastus atraut rullweschu kahdu datu no wimu ustura. Waj R. Widsemneela lgs doma, la pagastu rullweschu teel par daudf bagatitigi algoti un la tadeht pagasteem japeetaupa „leelas ismalkas“? Waj R. Widsemneela lgs, ja tas buhtu gribetis beparitejisti isfuretes, newareja titai atstahst, kahda gadijuma un pee kahdeem apstahsteem gubernas semneeku leetu komifija leetu ta isfchiruse? Bet ne, R. Widsemneela lgs nem leetu peh sawam eedomam un it la pawehledams noleiz „tas nawa pareisi“, la pagastu rullweschu ta pelnas: „leeta tuhlin japahtargrofa“.

Waj tam R. Widsemneela lgs iset us to, preeahdti, jlt pagastu rullweschu netaunigi daudf pagehrot par rullu pahraakstichanu, bet te wisch sajuht ar „dwehselem“ un „rewifijas dwehselem“, tas naw wis weens un tas patis un tadeht no wina rehkina ir tas patis netiks gubris. Rullu pahraakstichanas darbu gan wislabal paschis pagastu rullweschu un tadeht tee ari finas darba pareiso wehribu, bet jlt daudseis neotgadads, la jastahda ari „apachis zena“, fewischtu, ja apstahli us to sprech. Tadeht naw wis nahda „fluhda“, la rullweschu peh lighuma dabu par rulleem fewischtu

atlihdstibu, bet „fluhda“ ir gan, ja lighuma afmiris par to minet un wehlat pagastis sprech rullwedi strahdat ahtlahreju darbu par ilgadejo alga.

Kaut titai R. Widsemneela lgs buhtu apdomajis, la rullu pagastos rullwedi par wairaf gabeem reis, bet pehdejā laika rullweschu jamaina deesgan beechi weetas, ta la ne katis dabu pahraakst rullu par to laiku, kuru pagasta nodihwojis, tad, las jin, wisch eestatiu, la ir toti pareisi, la par tahdu fewischtu darbu teel darba daritajam ari fewischtu alga. Bet ja ar R. Widsemneela lgs sda newaretu eestati, tad wismaf „wehlejams“, lai wisch, waj nu tihchi, waj netihchi nefaprasdams kahdas eestahdes nolehmmumu, nenostahda ta zitada gajima, la peenahfas.

Tadeht, beigdams sda rullu, atgahdiu zeen. lahtajem, la tahdas pawehles, waj preefchrasfa naw, las aissegtu pagasteem malkat rullweschu fewischtu atlihdstibu par pagasta un faimu rullu pahraakstichanu un la sda lahtitiba naw nedf nepareisa, nedf tuhlin pahrgrosama. Tapat naw eestatams, la rullweschu dshwetu tahda pahpilihda, la sda blafas pefna buhtu wineem newajadfiga un titai „leela ismalka“, kuru wajadsetu teem atraut. Weenigi las sda wehlejams, buhtu tas, lai latreifee de rullweschu nolihgchanas titu nolihgta ari atlihdstiba par rullu pahraakstichanu, zaur to isfargatos no „dingeschanas“ pee latreifejas rullu pahraakstichanas un atfewischtas lighgchanas, la ari nebuhtu eemeflu jelt nefatizibu starp pagasteem un wimu darboneem — rullweschu.

R. Kalmaleets.

Strahpes naudas peedstichana par nowetam deenam lut. pagasta skolās.

Naw wairs nelas swesch un neparastis, tad teiz: „tautas lablahjiba atfaras no tautas isglihtibas“, sda wahdu pa teefba mums apstiprinajas weenmeh un jo deenas jo wairaf un flaidrat, un jo deenas jo ari tuwojas tos bhibis, kur katis papilnam winus fapraitis un atstis. — lai gan muhsu laifos wehl ir daudf tumsonu, las jenschas sda parahdibu migla tihst un ari daudf tahdu, sam naw wehl laimejes fapneegt tos gajmas starus, las wimu firdis un prahtu apgahmotu.

Waj lai nu neweens nepaliktu tuhshā, lai latram buhtu ta laime iswilltees no tumshas un eepheja sneegtees peh gajmas stareem sawas lablahjibas labā, ar wahdu safot — eepheja baidit isglihtibu, — preefch tam ziwilsetai posauli ir stolas un latrai tautai sawas tautas — jeb pirmmahjibas stolas. Tautas stolas ir tautas isglihtibas pamata pasahpeens, elementaro sinofchana pasneedejas. Ari mums latweeschuem jau ir leels wairums lautstolu, gan pilsehtas, gan us laukeem, dascham no tam usjeti flakti nami, tas eerihotas peh jaunlaiku higienistam prahtam, apgahdatos ar kreetneem mahjibas lihstefteem un laheem mahjibas spehpeem, bet tomehr kauschu wairums, sam slahst peh gara gajmas, naw apmeerinajams ar tagadejo stolu flaitu un wimu slahwolk, jo wehl muhsu deenas ari muhsu stapa daudf paleef bes pirmmahjibas, tas pa dafat — zel pilsehtas, peem. Rigā, kur pirmmahjibas stolas naw par bhibu apmellejamas, bet lamalka sinama stolas nauda, un daudf, sda neespehdami malkat, aistawe sawus behrnus no stolas waj nu titai daschus gadus, jeb waj ari atgadas, la panowam; us laukeem schai sinā ir drufu labal un lahtitigal, tur katis pagasta faheedribas lojellis war wadit sawus behrnus par bhibu weeteja pag. skola til ilgi, lihst lamehr behrns paspeh pilnigi peefawinatees pagasta stolas kusa mahjibas — un ja nu lahdam (tahdi, lai maf, tomehr atrodas wehl muhsu laifos) nepatiktos sawus behrnus wadit stola, waj tas noturetu tos

mahjas lgal par lifumigo wejumu (10 gabeem), tad no tahdeem wejakeem eht aifbidneem peedfenama strahpes nauda par likuma pahraakstichanu un neweewehroschana, par to ari sda gribu plaschal pahrunat.

Ta la muhsu, latweeschu tautai wehl ir deesgan maf materialas bagatibas, tad ari toti daudseem, pat leelakai datai, it ihpachti kalpu behrneem, japeeteel titai ar pagaste stolas isglihtibu, labi las war apmetlet draudfes stolu (Widsemne) un titai neleels flaitis, pa leelakai datai faimneeku grunteeku behrni, war apmetlet widejas un augstafas mahjibas eestahdes; tadeht tad ari pagasta stola tautas lablahjichanas sinā ir leela jo leela nofihme, pagasta stola ir stura afmens un jeta rahditajs muhsu jaunajai paaudsei, las dodas raibojā un wehtrainā dshwies mudschefli, kur nu pascheem nahlas isfchirt labu no kauna, tumshu no gajmas un tadeht stolas gabi ir dahrgs laifs, ar naudu newismahjajams un nelad wairs nefafneedsams laifs, un ja nu sda dahrgo pehri behrnam wehl atrau, jeb daschadi fahhina, salausa un padara to pat nepatichamu, jlt tad tas ir nepeedodami scheem audinatatajem, jlt daudf schahbi wezaki noschijas pee scheem jaunajem stahdineem, ko tee bes wajadfigas apfopschanas stahda fahhimes wehtrainā laukumā.

Lai nu tahdas nebuhschanas muhsu widu un stolas darbiba newehrsu, tad ari walbiba mums nahf palibga, isdodama nosajijumus, la katis behrns lahtitigi jawada stola sinamu laiku un sinama wejuma, un la par latru nelikumigi notawetu mahjibas deenu jamalka sinama strahpe. Nosajijumi par strahpes naudas peedstichanu nahja spehla no 1894. g., kur tautstolu inspektoru lungi peefuhrtija wisem stolotajem us sda atteezofchos likuma pantus un ari usdema stingri turetees pee noteiktas lahtitibas. No fahsuma schis lihstelis, la jau katis jaunns pasahkums, tita apmeerinoschi eewehrots, la no wejakeem ta ari no audinatatajem un ta ari atraufchans no stolas apmellechanas bija rehs gadijums, bet pehbejos gabos leeta bija atkal nogrimuse wezu wezas fteedes, lihst lamehr 1900. g. tautstolu inspektoru lungi atkal no jauna atgahbinaja stolotajem isleetot wajadstibas gadijums 1894. g. isfahstos nosajijumus par strahpes naudas peedstichanu un pawehleja us to stingri raudstites. Tadeht ari daschi stolotaji, redsedami, ta behrni apmetlet stolu wisai nefahrtigi un la wezaki negreesch us to nekahdu wehribu, demuschu strahpes naudas peedstichana lifumigo jeku. Un kad nu strahpes nauda teel peedstaha, tad wezaki, sawā nefahschana un usbudinajuma par tahdu warmahjibu, la tee teiz, daschadi apwaino schos stolotajus, pahremsdami teem, la sda paschi titai to isdomajusch, jo kapeh tad zitos pagastos ta neesot, un la strahpes nauda nahlot stolotajem par labu; tadeht, lai schahdas nepareijas domas un eestatus isflaidetu, sda peewedifam tos likuma pantus, kuri stolotajem peefuhrtiti un runā par sdu joutajumu un, la newis stolotaji to dara ar noluhfu tur kahdas kapeitas eeguht, bet la likums to prafa.

Noteikumi par strahpes naudas nemschanu lut. pagasta skolās; — stolotajem peefuhrtiti 1894. g.

Widsemne semneeku likumu strahjuma no 26. marta 1819. g. § 516. p. 4. u. 3. atrodam:

Katra mahjibas gada fahkumā pag. stolotajs, pamato-damees us draudfes mahjizaja peefuhrtitam sinam, eerafla klases schurnala (grahmata) wisus sawus pagasta behrnus wejuma no 10—13 gabeem un tad wisa telofchu mahjibas gadu weenmeh atfihme schai schurnala wisus tos behrnus, kus nepawifam neteel tani seema stola waditi, la ari tos, las stolu apmetlet nefahrtigi.

Interesants tas fahs, la daschu augu fugu apaugofchana war notift zaur daschadeem kutaineem, turpretim zitas fugas war apaugoftees titai zaur sinamas fugas kutainifcheem.

Wahdu safot, starp augeem un kutaineem walda zeschis fahars. Schini sinā eewehrojams farkanais abholinisch. Ta apaugofschanu isdara lapfenes. Lapfenes, la sinams, koti gari dseloni, kuri spehji aifneegt kronifcha dibenu. Un Jaun-Selande titai tad isdemees dabuht normali atfihstas farkanā abholina sehllas, no kura isaugtu weseligi augi, tad us tureeni noweda lapfenes. Loti pamahjofchi schini sinā Darwina ismehginajumi. Darwins no 1000 baltā abholina stahdeem, kurus apmellejuschas bites, fahajis 2290 labu sehllu, turpretim atlikufchee 20 stahdi, pee tureem bites netikuschas peelafstas, nedewuschu neweenas sehllas.

Tahdi paschi panahkumi bijusch ismehginajumeem ar farkanu abholinu. Sda faktu peeteel, lai spehtu sprecht, jlt leela nofihme bitem pee abholina un wispahrtigi kutaineem pee augu apaugofchanas.

Bet ne mafata nofihme kutaineem ir dshwneeku walsti. Schini sinā to loma diwejada: kutaini isnihzina leelu daudsumu jitu kustonu, pa leelakai datai kutainu, bet tani pascha laika i paschi noder par baribu ziteem kutaineem.

Waj pirmas schakras peeder „pukenees“ (Homerojus), kuru fahpuras flavenais Reomirs nosauzis par „augu utu lauwam“. Apbrunotti ar pahru garu, ahkeem lihstigu schokku un buhdami breefmiti rijiti, tee isnihzina milfigu daudsumu augu utu. Ta tahds riejis teel us utu apsehla auga, tad ihfa laika apihra wisas. Wehl eewehrojama schini sinā mahrinu fahpuri. Bet tur tad leelais daudsums to kutainu, kuri ehdt jitus kutainus? Waj wina isnihzina daudf lahtigu kutainu un zaur to eewehrojama mehra apobescho to wairofchano un ustur dabā, ta teik, lihstiwaru.

Bet i paschi kutaini noder par baribu daudseem dshwneekem, kustoneem. Sifpaburi, puspehrtiki, daudf putnu, rahputi, fawis, tee wif ehdt kutainus.

II.

Tagad apuhlofm, kahdu lomu kutaini spehlt zilweta dshwne, la labā ta fauna sinā.

Widspirms jagreesch wehriba us daschadam flimibam un taini us ta fawjamo utu flimibu (Phthiriasis), kura zetas aifweem no meefas utu — Pidelus tabescentum.

Schaj flimibi par upuri, la sinams, kritufchas daschas wehsture pasihstamas personas: Sulla, protestantu nifnais

wajatajs, Spanijas fehniska Jilips II., Ferdinands IV. Schi pate flimiba bija pasihstama Amerikā jau pirms tas atrafchanas. Ta azetku tautai bijis til daudf utu, la to karafi isdomajusch deesgan sawadu lihsteli to isnihzinaschani. Pawalstneekem bijis jamalka nobollis, turech fastahwejis no utem; Ferdinands kortest atradis weselus mafus ar utim karala Montesumas pili.

Ne mafal breefmitiga tahda jita flimiba, kura zetas no muschu lahpureem. Ta ari Wiasis jeb tahpju flimiba, kura bhjufe pasihstama jau firmā fenatne. Jau Wibelē minets par to: Antiochs Epifantis Rakabeju laifos, no kura meefam daudf tahpju nahjis abra, nomiris ar sdu flimibu, Erochus Astalonis, Erochus Antipa, Kloudijs Herminians Kapadofija, Julijs, Juliana tehwa brahlis, kura meefas, peh ta laika apleezinajumeem, efot pahwehrtufschas par tahpju tuhji, — wif wina tapusch dshwi apeshi no tahpweem un pabeigusch sawu dshwi neiffakumas motas.

Pasihstama kutainu pehtitaja J. A. Wortschinsla monograhija (sinatnista aperejuma) par lahdu muschu, kura tahpa weida dshwojot zilweta un kustonu meefas, peewests schahds atgadijums:

„Pirmā julija mehnescha puse es kahda larsā deenā pasahgadamees starp labibas laukeem un pahrgahjis pee tuweja mesha, isfirdu kleeeseenus, man pretim no mesha isfrehja jauna seeweete, kura, peestrehjuse pee manis, schehligu balfi luhdja glahbt winas dshwibu no tahpweem, kuri apeshdot winas dshwas meefas. Tuhlin peh ta teem seeweete partrito gar femi us kreifeem fahneem, falezas un nestahdrā kehroschā balfi kleejsa: „Kaug, ehdt nost, es efmu pagalam!“ Pehj minutem peezam wina peezehlas un luhdja mani, glahbt tas dshwibu. Es teizu, lai wina noet pee manis mahjas. Schaj seeweetei (Wogitewas gub., Tschernorussas pag.), kuru sauja par Karlini, zitas nekahdas ahrejas laites nebija, la titai bruhje starp 5. un 7. ridu. Schi bruhje bija pusapata ar isrobotam malam, tas zaurmehrs bija 1/4 zollas leels. Bruhjes widu bija redfama mafa, las kufstas un kura peh ruhjigas ismellechanas israhbijas par masu tahpju masu. Kad tee bija isnemti no bruhjes, bruhje peemehma milfistas, netihras gafas isflatu. Us ahdas ap bruhji bija isfahstis toti daudf masu puntfichu un augonifschu (pinnu).

Kad es biju eelzjis starp bruhjes malam scharpju, fahmehrtu stiprā karbolflahbes atfchaidijuma un usfzjis kompreju us farkanu ahdu ap bruhji, tad flimā drufu apmeerinajam un dewas atpuhstees, titai kuhjedamās par fahpem

sem pleja, kur, peh tas wahreem, atrodotees „wisniknafee tahpji, kuri wiswairaf mezoj wimu.“

Wimo reisi es apsehju bruhji pulst. 3 peh pusdeenas, otro reisi — pulst. 9 walarā. Batarā flimneeze bija toti nemeeriga, luhdja mani, lai ahtrakt pahreemot winas bruhji, jo „tahpji wisur fahfuschu lufstetes, stahgat un kost.“

Schini reise es fahfachu kahdu tahpju, kuri bija islihbuschi is augonifcheem, deesgan tahlu no paschas bruhjes malam. Ahda ap bruhji bija farkanu un us tas bija daudf pinnu, no kura wareja isfpeest dshwus tahpju; flimneeze jutās labata.

Apsehjumi atfahja labu eespaidu us flimneezes stahwolk. Tas willas ta nedetas diwas. Pehj tam maso bruhfichu flaitis panawirojas, ahda no farkanas krahfas pahwehrtufes par flū, bet leela bruhje palituse mafata un dahlafa; rebfams, tahpini atraduschu few jaunu mitefli; wisa meefas puse galigi apsehsta no teem; flimneeze isdehdejuse, bahla, winas molas breefmitigas; winas ghmi lasama isfahmifchana. Wina pahrliezinata, la tahpji to dshwu apeshdichot.“

(Turpmal wehl).

S i h k u m i .

Anekdotē par Wismarku. Wismarkam wehl dshwojot starp ogturakufwu stahdneekem Wansfeldā atradees tahds stahdneeks, kuras ar leelo walstskanzleru peh isflata bhjufe lihstiba. Tas nu us to ne mafumu bhjis lepnis. Kahda swehtdeenā tas ar faweem beedreem sehdejis schenk un leeljees atfal ar sawu lihstibu: „Es latru deenu Wismarkam kuhstu lihstigaks“, wisch fahzjis, „truhsti titai wehl trihs mahzinas un tad es buhschu ari titpat imags la Wismark.“ — „Na, tas tew taini truhsti fmadfenēs“, atbildeja weens no klaufstatajem.

Delaines wehtis is Amerikas. Kahda labetu telegrama sino, la twaitonis „City of Pittsburgh“, weens no leelatajem twaitoneem, kuri peh pa Dheias straudi, efot nobedstis. Kod iszhelees ugungrehfs, pasafcheerus fagrahbuschas breefmitigas bailes. Daudf pahrlēja par luga malu un noflitha uhdeni. Roslihufschas efot kahdas 60—75 personas. Tahlal Amerikas lahtirasti sino, la Gwatemala efot bhjufe stipra semes trihze, zaur kuru apmehram 500 zilweti galu dabujusch.

II.

Widemes semn. lit. krahjumā no 13. novembra 1860. g. § 598.—597. un Widemes Gubernas valdes pa- webl no 30. augusta 1867. g. Nr. 115. un Widemes ewang.-lut. skolu instrukcija 52. s. dotā no Semtes skolu wirtsvaldes 1874. g. atrodam:

Katras mahzibas nedēlas beigās skolotājs sastāda pehz klases skurnala to behrnu farakstu, kas nemas tam gadā ne- apmetē skolu, tā ari to, kuzi apmetē skolu nelahrtigi, norah- didams, zil faktis nokawejis deenu (pusdeenas nokaweschana skaitas par pilnu deenu) un tahdu farakstu nodod skolāz we- zalam, kura peenahlumš apmetēt skolu wismafatais weenreif nedēkā, pehz eespehjas sešdeena.

III.

Rahloščā pehz tam nedēkā skolas wezajāz falasa wa- jādīgās sīnās par atrauschānās eemešēem, lai tās waretu no- dot draudšes skolas waldei.

Peesihme. Wehrnu wezaji, aishildnāi jeb fainneeki par katru nokawetu mahzibas deenu ir speesti aishildinatees skolas wezajam jeb weet. skolotajam. Ja šahis noteikums nedēlas laikā neteek pildits, tad skolas wezajāz bes lahds ismelleščonās war atšht wīnu behrnu nokaweschānās eemešlu par neaishildināmu.

IV.

Draudšes skolu walde peeprafa no skolu wezakeem sīnās par skolenu nokawetām deenam un ispreesch us šēem sīno- jumeem atteezofchos jautajumus waj nu šahini pašā sehdē, jeb waj nahloščā, ja eestata par wajādīgu un derīgu sa- wahrt šhīkatas sīnās, nelā skolu wezakee usdewušči.

V.

Widemes semn. lit. krahjumā no 13. novembra 1860. g. § 516. un no 26. marta 1819. g. § 516. p. 3 sīhw:

Pež apschēnās par nokawetām deenam draudšes skolu walde nohuša šho behrnu farakstu peederigai pag. wal- dei preesch strahpes naudas peedihščonās no wezakeem, aishildneem jeb fainneekem pa 5 kap. par katru bes eemešla nokawetu mahz. deenu.

No šhe peewešēem iswīlkumeem šhāidri redsams, ka ne pašāi skolotāji isdomajuschī strahpes naudas peedihščonā, bet wīni to dara waldebās usdewumā, kas ruhpejas par lahrti- bīu skolās, un ja žitos pagahšos ari neteek strahpes nauda peedihšīta, tad tā ir pee šhā jautajuma peederofcho instanžu — skolotāja, skolas wezajā, draudšes skolas waldes, jeb pag. waldes nolaidība un leetas neewehroščonā; domaju gan, un tā ari esmu wairak weetas pahrezejinašes, ka gandrīš wīš skolotāji, kam ween ruhj tautas lablahjība un isglībtība, is- dara us fewi atteezofchos darbību šahini leetā, bet ja taz wīš neet lahrtigi, tad waina ir mellejama pa leelakai dātai pee tahslām instanžem.

Peedihšīta strahpes nauda nebuht nenahš skolotajam par labu, bet pag. walde to eemeeto pee wīnās pašahwofschā skolas kase un isseeto preesch wīšpahrejam skolas wajādībām, un ja nu šahat sīnā, tā peem. lahda Widemes wīdeenas pagastā, ari pats pag. wezajāz, tuclahst bījis skolotāz, apleežina šhaju klients preeschā, tā strahpes nauda nahš weenigi skolo- tajam par labu, jo tahdēt jau wīnš sstrenot pee inspektora suhdset, tad tas teek darits weenigi ar noluhbu kaitēt skolotāja labai slawai, šho nogahš aishpreedumu besībentī tā naudas lahrtigu isuhjeju.

Neesahjatees, wezaji! neapwainojeet weltīgi sawus behrnu audšinatājus — skolotājus, šhe nebuht naw tīl kauni tā jums iskeefas un par lahdeem tos dāšči teblo, wīneem wīseem fīds fīti pulstī preesch tautas lablahščonās un is- glībtības, wīni katris grib redēt šawa darba labus augšus, grib un zensčas eedešinat juhu behrnu fīdīs pateēšības un mīhlesības dīstīstīti, lai tee isaugtu par kreetneem un deri- geem sabeedribas ložteem un nebuhtu jums un wīneem par šaunu un apšneeku. Skolotāz J. Sī.

Par zetu klauscham.

Tā ka par zetu klauscham un wīšpahre par zeteem un wīnu usureschānu mums peenahš beechi jo beechi jautajumi, tad turam par wajādīgu pahneegt šhe peestīkumu pee Widemes semneku sīkumu grabmatas, kuru latwīšli tulkojis oand. jar. E. Dre, un kuzā sawahkti wīš Widemes gubernas waldes žirkulari, kas us zeteem atteezās. — Šho darot zeram, ka buhšim darjuschī pa prahtam wīseem teem zeen. lahstajeem, kureem augščā minētā sīkumu grabmata naw pee rofas.

„Zetu gabalus isdala,” tur lasam, „fewiščto pagastu starpā aprīnka zetu komīšijas, bet pagastu starpā — weeneeku pulstī. (Wid. gub. wald. žir. no 1892. g. 2. maja Nr. 2925; Wid. gub. wald. uk. no 1859. g. 18 sept. Nr. 145.)

Draudšču konwentu nolehumi par jaunu draudšču zetu eerihščonānu un pašahwofcho isihžinaschānu, waj ari par wīnu pahrejšchānu no weenas klases otrā, peektīht gu- bernas waldes apshīprinaschānai. (Wid. gub. wald. žir. no 1890. g. 18. bez. Nr. 7864.)

Peš peenahštuma pašahwīgi usuret lahrtībā pagastā eso- schus žīlus, pagasteem peenahšas 2 reis par gadu, pawafarā un rudenī, isdarit pež pašahwofchas lahrtības zetu wīšpahrtigu islahošchānu, kuras teesčā pahrsinaschāna peektīht waj nu ap- rīnka polīžijai (sīhmejotees us aprīnka zeteem), waj ari draud- šču preeschneekem (sīhmejotees us draudšču zeteem). Ustrau- dšiba par to, lai buhtu lahrtībā privati zeti — kuru eerihščo- šchono, usureschāna un isihžinaschāna padota pagastā robe- šchās semneeku sabeedribai — usleelama semneeku semes robe- šchās pagastā wezajam, bet aprīnka polīžijai usleelams peen- nahšums pahtraudstī šchos zetus tai sīnā, lai wīni wīš buhtu droščā un brauzamā stahwoli.

Tuwatā pahreļģiba par sabeedribas zetu islahošchānu ir pagastā wezajā waj to pahibgu peenahšums, kureem wezajāz šho peenahštumu usleel. Pagastā wezajam ir dota teesčā sodit nelahrtīgus zeta klauschū nešejus pež 1866. g. 19. febr. sīkumu 24. panta, tā ari šahānā ar 1860. g. sīkumu 412. pantu, gahdar par zetu islahošchānu us wainīgo rehlnā.

Tai laikā, kad aprīnka polīžija un draudšes preeschneeks isdara zetu rewīšiju, pagastā wezajam waj wīna weekneem, kureem wīnšch to usdewīš, peenahšas pawadit rewidentu. Ja zeti naw lahrtībā, wainīgo pagastu wezajā fāuz pee atihdības

aprinka preeschneeks, kurešch nolemj laiku, kuzā jāsdara islahoš- chāna. Par to, ka draudšes zeti naw lahrtībā, draudšes preeschneeks, nolehmit laiku preesch islahošchānās, pašino ap- rīnka preeschneekam, kurešch pagastā wezajā foda us § 34. pa- mata waj ari usdod wīnam us 1866. g. sīkumu 24. panta pamata sodit tos, kas lahrtīgi naw ispidihuschī zetu klauschās. Aprīnka preeschneekam un draudšes preeschneekam ir teesčā usdot pagastā wezajam, lai isdara nelahrtītos darbus us wainī- gā rehlnā.

Dabujuschēem no aprīnka polīžijas waj draudšču preesch- neekem usdewumu islahot zetus, pagastu wezakeem peenahšas ispidit to bes laweschonās neelahschotees šho usdewumu ap- spreeschānā, un us draudšču preeschneeku prahtjumu wīneem wajaga pehbejeem pašnot par zetu islahošchānu un par wīseem šhāi sīnā spērtēem šoleem.

Pagastu wezakeem un mahju fainneekem zetu leetas usleelamee naudas sodi nahš pagastā nabageem par labu. (Wid. gub. av. Nr. 116 no 1881. g.)

Sabeedribas zetu un tītu tairišchānai wajādīgee mate- rialī, tā: grants, akmeni, šahagari, šhīti koki u. t. t. jadod pee zeta tuwatī esofschā mešchā waj laula ihpachneekam bes atih- dšības, pee tam pež eespehjas jatarpa wīna tīhrumi un pfa- was, bet buhšwoli tītu un žitu zetu peederumu tairišchānai un islahošchānai jadod tuwatā mīšchās mešchā ihpachneekam tīkai t. d. kad nowads, kura peenahšums ir usuret lahrtībā to zetu (pež nožajitā zeta gabala faraksta) no šhī zeta ir tahlati par 20 weršem un ar to noteikumu, ka pašchāi žirščānai ja- noreek pež wīna pašchā eerahdšchānās. (Weet. lit. satop. III. d. 1004. pants; Wid. gub. žir. no 1891. g. 11. sept. Nr. 5921.)

Pagastu wezajā prahtjumi, lai is trowa mešchēem dotu buhšwolu preesch tīlteem, jaapleežina preesch aprīnka zetu tīlteem — to aprīnka preeschneeku pahibgeem, kuru eezīrtnī šhe tīti atrodās, bet preesch draudšču zeteem — draudšču preeschneekem un pež noteikta parauga: pirmee zaur aprīnka preeschneekem, otree zaur bahnijas wīšpreeschneezību jahāda preeschā gubernas preeschneezībāi ne wehlati, tā is katra gada nowembra mehnešī. Šchos apleežinājumos wajaga buht mī- netam: a) kura nowada peenahšums ir eerihšot sīnāto zeta gabalu, b) lahds attahšums no šhī nowada līdš wīna zeta gabaleem un c) žil tahtu ir tuwalee privat- un krowa nowadi un tahdi ihšī. (Wid. gub. wald. žir. no 1891. g. 11. sept. Nr. 5921; 1888. g. 18. un 19. okt. Nr. 6487 un 6478.)

Grants bebru eerihščonāna us lauseem un ptawom at- ļaujama tīkai tahdā gahijumā, ja peezu weršlu attahšumā no peenahžīgās zeta weetas naw grants us žileem peederumeem. Šchāi gahijumā aramas semes waj ptawas gabalu ismehro mehneeks un nowehrtē aprīnka deputāts, aprīnka preeschneek- lam peedalotees, bet krowa nowados — šhī nowada pah- raudštāj — meščkungs — kuzi notež semes ihpachneekam peenahščās atihdšības leelumu. Ašweščinājamā semes ga- bala nowehrteschāna isdarama tīkai pež; tam, kad aprīnka po- līžija ir apleežinjuse: a) tā 5 weršlu attahšumā no peenah- žīgā zeta gabala naw grants us peederumeem, kuzi ašweščina- najami bes atihdšības; b) tā beedē, is kuras līdš tam laitam dabuja granti, wīna jau isšmelta, un c) tā jauneerahdamā beedē ir grants lahrti, ne majat. Wīš žollu beesjumā. Atih- dšiba par ašweščinājamā semes gabalu un grants beedē nobošchānu tā pagastā rōlās, kura pahrsīnā atrodās zeta ga- bala, ismahšajama tīkai pež; tam, kad aprīnka polīžijai ir us- rahdita apleežība, tā semes lahrtu, kura apšēja grants slahšus, peenahžīgais pagastis ir norožis un nowedis us tuwalo semes gabalu. Semes norahščāna un noweschāna naw jāsdara tai gada laikā, kad ašweščinājamās semes apgabals ir apšēts, bet jaatleel līdš labības nowahščonānai. Grants slahni majat tā 18 žollu beesjumā naw ašweščinājami. Bebru seenam, kuras zehluščās no grants israhščonās wajaga buht 45° sīhšpām. Tīslīdš tā weeta ismantota, semes apgabals atdo- dams atpakał wīna agrakam ihpachneekam bes atihdšības. West usraudšību par to, lai ašweščinājamās grants beedēs tītu leetatos weenigi preesch zetu tairišchānās, peenahšas ap- rīnka un pagastā polīžijai. (Wid. gub. av. Nr. 9 1891. g.)

Aprīnka preeschneekam peenahšas tuhlin pež semes ihpachneekam dodamās atihdšības nowehrteschānās gahdat par to, lai peenahžīgais pagastis noraktu semes lahrtu, kura apšējs grants slahšus, eewehrojoit gada laiku, kad semes no- rahščāna naw atļaujama. (Wid. gub. wald. žir. no 1896. g. 9. janw. Nr. 291.)

No eekščjemes.

a) Waldības leetas.

Wisangstafais Keisaristais reskripts So- mijas generalgubernatoram:

„Pehdeja laikā Somijā bij isplatījuschās nedibinatās baumas, it tā Wehs buhtu nodomajuschī tetofschā gadā Somijā rekruschus neesaukt. Šchās baumas samulstīnāja dāuf rekruschus un modināja wīnos schaubas, waj teem us kara klausības ispidišchānu jaerodās, waj ne. Mūshu Somijas senāts bahdijās, tā schahdās apstahkšos buhs geubti isdarit rekruschu eesauščschānu pareižā laikā un greejās pee Mums ar wīšpahdewīgako luhgumu pagarinat rekruschu eesauščschānai nolikto terminu, lai eedšhwotajeem dotu laiku pahreļģinatees par isplatīto baumu bespamatību. Ašhīdami par labu šho luhgumu ispidit, Wehs usdodam Mums, pagarinat rekruschu eesauščschānās terminu, jastānā ar senata luhgumu, līdš 24. jūnijam šh. g. Wehs šahaidam, ka Mūshu patešo nodomu sīnā dabujuschī, somu pilsoni nelawesees bes pret- runam ispidit sīkuma prahtjumu. Atrahščānās no eesauščschānās kara klausībā Mūhs pahreļģinās, tā pagahjuschā gadu sīntenti nodibinājusēs Somijas pahre- waldība naw spēhģiga nodroščinat walšis dšhwes mē- rīgu gaitu un pahlawību eestahdem.” Originalā ar Keisara Majestates Pašchā Kolu parahstīts: „Nitolāz.”

„Waldības Wehstīnē” nodrukatais Wisangstafais reskripts infanterijas generalam Wannowstam štan schahdi: „Peter Semenowič! Aizinat žubs pee tautas apgaif- moščonās ministrijas pahrwaldības, biju pahreļģībā, tā žubhu jaunības audšinaschānās laulā, kas peeder pee žubhu ilggabejās militāristās un walšis wībra darbības, eeguhtee peedšhwojumi un sīnāschānās pahibdšes žums pee no Wanšis žums usijetā usdewuma ispidišchānās. Žagad, kur žubhu

weselība zaur pawaitotu darbu ir zeeluse, žubs ešet gresu- sčees pee Wanšis ar luhgumu beht atlahščonās no žums us- tijetā amata. Ar noschēloščānu ispididams žubhu luhgumu un atlahščonās žubs no tautas apgaifmoščonās ministra amata, isfatu žums reiš ar to Manu šhīnigo patežību par žubhu padewību Man, kas žubs pamudināja, neklatotees us žubhu gabem, usnemtēs tīl grubtu darbību. Paleetu žums allahščin negrosami labwehļīgais un žubs augsti zeenidams Nitolāz.”

Wahrēi „un žubs augsti zeenidamās Nitolāz” origi- nālā usrašstīti ar Keisara Majestates Pašchā Kolu.

Generaladjutants Wannowstis, tā lahstaji atžerešes, tīkai pagahjuschā gada 25. martā Wisangstai tīka eezēts par tautas apgaifmoščonās ministri, pež tam, kad 14. martā zaur usbruzēja lodi eewainotais ministris Bogotepows bij miris.

Reiš ar tautas apgaifmoščonās ministri Wannowstu, tā „W. W.” tahlal sīno, us pašchā luhgumu atlahšē no amata ari tautas apgaifmoščonās ministra beedris, senators, šlepenpa- domneeks Meschschāninows, atlahšot to senatora amata.

Senators Meschschāninows, pež ilgatas darbības teesleetu resorā, pagahjuschā gada aprīla mehnešchā sahšumā, t. i. dīhš pež generaladjutanta Wannowsta eezēschānās par tautas apgaifmoščonās ministri, tīka eezēts par ministra beedri.

Wisangstai apbalwoti: par fewiščheem puh- lineem un nowelneem ugunšdšheju darbībā: ar Stanislawa II. šchēkiras ordeni: Rīgās sawwaligo ugunšdšheju waldes padomes preeschšebdetais, titular- padomneeks Alef. Šchwarks; ar sudraba medālu, Stanislawa lentā us kruhtim nesajamu, Wolderajas- Ustj-Dwīnštās ugunšdšheju I. nodatas komandetais P. Legdīnščs; ar sudraba medālu, Annas lentā us kruhtim nesajamu: Leepajas ugunšdšheju waldes padomes loželis H. Kronthals, lahrtības forpusa komandetais Joh. Šchmidtš un uhdens forpusa komandetais A. Šheffels.

Cezēti par goda meerteesnešchēem: Rīgās- Ralmeeraš meerteesnešču apgabāl: atwalinatš gubernas sekretars, knaš Engalitschews, Georgs šon Rauten- felds, inšcheneers-kimikis, barons Alfreds Šchulks- Ašcheradens, Wisangstai galma žeremonijmeišters, knaš Nitolāzš Kuropatkins, Widemes mūschneezības rešidēščāis landrahts, barons Heinrichs Tiesenhaušens, landrahts Ed. šon Transehe, Rīgās pilšētas galwa, dšimti goda pilšons Georgs Armitšchads; Rīgās pilš- galwas beedris Emīls šon Boettichers, tolegiju pa- domneeks, barons Leo šon Freitagš-Loringhowens, Keisaristās uniwērsitātes fondidati: N. š. Repeņaks un barons R. šon Freitagš-Loringhowens, Ludwigs Kerkowīušs, R. š. Knierims, grafs F. Medems, Aleksandrs šon Pistorors, grafs W. Stenbod- Fermors un dšimti goda pilšoni: Wiktors Līwens un Ignatīšs Šchutows, wīš no 1. dezembra 1901. g. us tetofschēem 3 gadēem; Žebhu-Wallās meerteesnešču apgabāl: Widemes mūschneezības landrahts, walšis padom- neeks barons Wladimirs Maibels un Žebhu pilšētas galwa, walšis padomneeks Georgs Trampedchš.

Pahreļģiti: Žebhu-Wallās 7. eezīrna meerteesnešs, tolegiju padomneeks Rogastis par Jurjewas-Berawas 9. eezīrna meerteesneš; Ignatīšas papīdu meerteesnešs, tolegiju ašfors Šimonows par Žebhu-Wallās 7. eezīrna meerteesneš.

Šchīnā paaugstīnats par titularpadomneeku Kurfemes gubernas semneeku leetu komīšijas pašahwīgā ložēla weetas ispiditāis knaš Līwens.

Atwalinājumu dabujuschī us 28. deenam us ahr- semem Kurfemes gubernas semneeku leetu komīšijas pašahwīgā ložēla weetas ispiditāis, tambarjunturs, knaš Līwens un us 2 mehnešchēem Leepajas pilšētas polīžijas prišlāws Burawstis.

b) Baltijas notikumi.

Zeswaines III. laufšaimneezības isstahde.

Zeswaines Semtopības beedriba, ar semtopības ministra atļauju isstahde 22. un 23. jūnijā 1902. g. Rahrtu mūschā (ap 3 weršes no Zeswaines stāžijas) 3. laufšaimneezības isstahdi.

Mums laipni peesuhstītā isstahdes programa ir fetofschā:

I. Lopu nodata.

- 1) Isstahditi taps wīšadi mahju lopi, tā: sīrgi, kumeli, ragu lopi, teli, žublas, aitas.
- 2) Isstahdamee lopi peeteizami waj zaur rakstu, waj personīgi wīšwehļalāis līdš 25. majam 1902. g., pee tam jaušdod:
 - a. isstahditāja wahrds, lahrti un dšhwes weeta;
 - b. isstahdamo lopu šchīra un slāits, pee tam slāidri jaušdod wezumš, suga, waj pašchā audšinatš, waj ne u. t. t.
- 3) Par lopu lopschānu un ehdināschānu ir isstahditajam pašcham jagahdā; lopu kopeji dabū bīhšwu eesčas karti tīkai ar teēšību sawus lopus aptopt.
- 4) Beeteittee lopi ir pež isstahdes komitejas preesch- raksteem 21. jūnijā un 22. jūnijā līdš pulstī. 8 no rīhta eewēetojami isstahdes laukumā un atlahjami turpat līdš 23. jūnijam pulstī. 8 watarā.
- 5) Makša par eemētām telpām schahda:

Par sīrgu sem pajumta 125 lap., bes pajumta 40 lap.
 „ gowi ” 100 ” 25 ”
 „ tatra šhū lopu aishgaldu 50 lap. ”

II. Produktu nodata.

- 1) Isstahditi taps:
 - a. sehšlas un augli, lopu barība un wīnas sehšlas, dabra un mešchā stahdi, koki un šatnu augi, lint, šaepaji u. t. pr.;
 - b. laufšaimneezības rīhči un maščinas un žiti fabrikas isstahdajumi;

c) No' zitam Kreewijas pusem.

No Peterburgas. 8. apr. panichidai par nomirušo pilsgalima freilenti Bartenewu labpatita klābt buht Wīnu Keisarištam Majestatem un Keelnašei Jekisawetai Marrišijewnai. — 9. aprīlī leibwardijas sapeeru bataljona bošniza notureja panichidu par nomirušo Keisarištas atklābtās bibliotēlas direktoru generaleitenantu Schilderu. Bānija bija ceradusēšes: Austro-Ungarijas wehstneeks, tautas apgaismošanas ministris, inscheneeru un atklābtās bibliotēlas preefštabhwi, inscheneeru Nikolaja akademijas un stolu deputatijas, Kreemu beedribas un preefšstabhwi. — 9. aprīlī leibwardijas sapeeru bataljona bošniza notureja panichidu par nomirušo Keisarištas atklābtās bibliotēlas direktoru generaleitenantu Schilderu. Bānija bija ceradusēšes: Austro-Ungarijas wehstneeks, tautas apgaismošanas ministris, inscheneeru un atklābtās bibliotēlas preefšstabhwi, inscheneeru Nikolaja akademijas un stolu deputatijas, Kreemu beedribas un preefšstabhwi. — 9. aprīlī leibwardijas sapeeru bataljona bošniza notureja panichidu par nomirušo Keisarištas atklābtās bibliotēlas direktoru generaleitenantu Schilderu. Bānija bija ceradusēšes: Austro-Ungarijas wehstneeks, tautas apgaismošanas ministris, inscheneeru un atklābtās bibliotēlas preefšstabhwi, inscheneeru Nikolaja akademijas un stolu deputatijas, Kreemu beedribas un preefšstabhwi.

Par bijušā eefšleetu ministru D. S. Sipiagina pēdējiem drihschēem. — "Now. Wremja" raksta sefošo: Sāpēs, kas D. S. Sipiagina bij jaijēšes zaur diweem eewainojumeem, bija tīf leelās, ta tas labu laiku bij bes samanas. Rolitšs uš diwana ministru komitejas telpu preefšnamā, nelatitšs ministris tīf tad nabza pee samanas, tad ahrsti bij jau atrahwūchi winam trelku, aifsehjušchi eewainojumus un sneegūchi pirmo palihdību.

Klūf, bet pilnigi saprotami D. S. Sipiagins teiza: "Grūht nomirt netizigam. Bes tizības newar dšhwot. Kungs peenem manu dwehšeli! Kreesteri..." Eestabjās neleela pause. Eewainotais grūht steneja, pastahwigi eefšpodams fšabekfi. "Eoti wehšetos," — wišch teiza, — "redset Keisaru. Nowehlu laini Keisara Majestatei un wišam Keisara Namam." Atkal starpbrīdīs; atkal waideeni. "Es neweeram nēka fauna negribeju. Es weenmehgr gribeju jiteem tīf labu..."

Atnabstufchais garidšchēšs dēwa mirejam šwehto watarēhdeenu. Dirdedams luhgšchānas wahredus, ministris mehginaja pajektēs, bet wairs nēspēja. Drahmu, ap-tumšchotu sei D. S. Sipiagins guleja, gaididams, kamehr wiņu pahwēdēt uš Wākfimiliana šlīmnižu. Lai no laifa apfina winam atgreēšās un wišch runaja ar apfahrtstahwōschēem diwās, trihs wahredus, tūri leezinaja, ta wišch pahšst tos, kas stahw ap wina nahwēs gultu.

Mehginajums ušlet ministri no diwana uš nestawam, fahēlja winam špīros fahpēs. Pirmāis ahrstis, kas eeradās sneegt eewainotam ministram palihdību, bij W. M. Dmitrijews, kas ušbrukuma laifa Wākfimiliana šlīmnižā dēšchurēja. Dabūjtš sinu par notihūšo no atbraukūšā ministru komitejas kurjeera, Dmitrijews pāwehēja tūhtil nobūht uš Marijas pili sanitarfāreeti, pakehra dāschus pahfseemamos un instrumentus un nobrauja uš pili. D. S. Sipiaginu wišch atraba bes samanas. Eewainotais guleja ministru komitejas wehštibā uš diwana, pahr tūri bij išleēptš labds madražs un eewainotā fahšohs špilwēna weetā. Ministra pulšs gandrihs nēmaf nēsta, gihmēš bij bahšs.

Ap mireju bij fapulzejušēšs gandrihs wiš ministri; wišu klati wehšās uš atbraukūšoh ahrstū. Uš wišu gihmēem bij lasāms weens jautajums: waj ir wehl zēribās? Bet tīf ahrstis atrahwa trelku — eewainotais guleja jau bes mundeera — un apstātija eewainojums, tas pahrlēezinajās, ta zēribās uš glahbšchānu naw nēfabdās.

Ahrstam tuwojotees, mirejs atwehra azis un išbaileš fahrahwās. Wīnu apmeerinaja, ta tas ir ahrstis, kas atbrauzis sneegt winam palihdību. Eewainotais apmeerinajās un fahdeja atkal samanu. Šchāi brīdī eeradās ahrstis Petrowš. "Es pānehmu lihdsi mustufu un šprij," wišch teiza. Eewainotam tūhtil eefšklātinaja sem ahdas trijās weetās mustufu; pulšs eemehrojami pahšpirinajās, eewainotais nahza pee samanas. Wišch luhšja par notihūšo sinot Keisara Majestatei un išteiza wehlejumos redset Wina Majestati, luhšja pahnot wina fēwai.

Ahrstis Dmitrijews eewainojumu tuwat nēismēteja; weena lode bij eefšrebjuse tēfšā pūšē kaitš, otra ahdās. Ašnu uš trelka bij maf, azim redjot ašns bij ipluhdusēšs eefšchā. Nahwēs tuwošchānos leezinaja arween wahjakee pulsa un šrēds pulstēeni.

Drihs atbrauja D. S. Sipiagina kundē. Ministris bij pee samanas un luhšja to nobūhtschot wīnu, jo wairs wīni nēredšchotees.

No behdam fātreeta A. P. Sipiagina zentās wihru apmeerinat, teikdama, ta meegs wīnu atšpirdšinaschot, bet ministris jūta nahwi tuwojamees un apgalwoja, ta fēwās būfchāna būfšchot pēdējā. Wīšch nēsaudeja būfšchū, atwadijās no tautas apg. ministra Wanowšta, fāwa beedra knaša Swjatopolk-Miršta un jiteem ministreem. Šchāi brīdī eeradās leibchirurgs N. A. Wehjaminowšs un Dr. Trojanowšs. Eewainotais wīšu laifu elpoja fšabekfi, kas bij atnešs no tuwatās apteekas diwōš špilwēnos.

Pēž N. A. Wehjaminowa eeraschānās, eewainoto uš lika uš nestawam un pahwēda uš Wākfimiliana šlīmnižu, tur wišch drihs pēž tam nomira, nenahdams wairs pee samanas.

Keiše ar D. S. Sipiagina bij eewainots ari wina pawadons, detektīwopolizjas agents, kas pēž pirmēem schabweenem bij mētees uš ušbrūzeju. Wīnam pahfšchautā rola un eewainots pležs. To eeweetoja Marijas šlīmnižā, tur tas, tā rahdas, drihs išwēfēfēšes.

Eefšleetu ministris, pamatojotees uš 17. panta 1. pkt. Wīšaugstāi apšpīrinatos noteikumos par wāfšis lahrtības un wīšpahreja meera apfardšibu, atšina par wajadšigu nodot bijušā eefšleetu ministru Sipiagina šleptawības pahwu lāza teefai, pēemehrojot fahrlitumus.

Jāunais tautas apgaismošanas ministrijas pahrwaldneeks, ištēns wāfšpādomneeks f. Sengers. Tautas apgaismošanas ministra beedris, ištēns wāfšpādomneeks f. Sengers, tā "Wald. W." šino, eejeltš par tautas apgaismošanas ministrijas pahrwaldneetu.

Jāuneezeltāis ministrijas pahrwaldneeks Georgs Eduardowitšchšon Sengers ir dšimis 13. martā 1853. g. Pirm-

igltihbu tas šmehtis pahču lorpūšā, bet drihs to atstahjis un priwāti fagatawojees uš gimnāšjas gala eefamenu, to ištērejis Rīgā. Pēž tam G. E. Sengers študejis Peterburgā un ahrfēmes, tur fagatawojees uš profesora darbibu romeefschu literatūras arodā. Berlinē Sengers klawšēes profesoru Womšena, Kurtius, Drofšena, Šūbnera u. z. lezjās. Uš Kreewiju atgreēfēšs, Sengers 1877. g. tifa eewehtēšs Rešchinas wehštūristi-filologitšā fakultate par ahrfahrtēju profesoru preefšch wišpahrejas wehštūres mahzības trelkšā. 1885. g. wišch lahšja, ta weetas ištēditājs dozents wišpahrejo wehštūri Wārfchawas uniwērtitātē, kamehr filologi un juristi klawšjās pee wina romeefschu wehštūri. Gadu wehlat wišch aifstahweja lahdu no fawēem sinatništeem darbeem Kļewas uniwērtitātē un pēž tam tifa aijnatš tā ahrfahrtējs profesors uš Wārfchawas uniwērtitātē. 1894. g. Wārfchawas uniwērtitātē pahradhija G. E. Sengeram retu godu, eezēldama to par romeefschu literatūras došturu bes lahdas dīfērtatijas aifstahwešchānās. No 1897.—1899. gadam G. E. Sengers bija Wārfchawas uniwērtitātē rektorš un pēž tam Wārfchawas mahzības apgabala kuratorš, kamehr tas pagahjušchā gada 17. nowēmbri tifa eejeltš par tautas apgaismošanas ministru beedri. Nēpilnūs pēežs mehnešchus wehlat fon Sengeram tagad uštjeto minētās ministrijas pahrwaldiba.

Jāunais ministrijas pahrwaldneeks, tā awišeš fawā laifa šinoja, fawā administratīwā darbībā lizis fēwifschu šwaru uš uniwērtitātē nosihmes pajektchānu, mahzības lahrtības uš labošchānu, študentu aifšardšibu no neapdomateem foteem un neapdomatās rihzības šlītājām šetam. Wārfchawas uniwērtitātē warot winam pateitēes par to, ta študentu nelahrtības, preefšch kurām Wīfšas apgabala bija fēwifschē ištēwiga weeta, Wārfchawā tifa ahrtri ween nowehrtās.

Kreewijas eefšleetu ministri. Kreewijas ministrijas jāunlaiku weidā tifa dibinatos 1802. g. — toreis 8 štātā. Tā tad šchogad pāeet no wīnu dibināschānās tāišni 100 gadi. Kreewijai štāts gadu laifa ir bijūchi ne maf, tā 20 eefšleetu ministri, tā ta fātra amata laifs zaurmehrā nēšnāht ilgāks par 5 gadēem. Wīfšigaku laifu par eefšleetu ministri ir bijis L. A. Perowšis, Keisara Nikolaja I. waldības laifa no 1842. — 1853. g. Dašchados waldības laifmetos bijūchi šchābdi ministri: Keisara Aleksandra I. waldības laifa (25 gadōš) 4 ministri; Keisara Nikolaja I. (30 g.) — 6 ministri; Keisara Aleksandra II. (25 g.) — 5 ministri, tā: S. S. Lanfšowšs (1855.—1861.), F. A. Walujewšs (1861.—1868.), A. E. Timāfchewšs (1868.—1878), L. S. Matowšs (1878.—1880.), grafš Loris Melikowšs (1880.—1881.); Keisara Aleksandra III. (13 g.) — 3 ministri: grafš Ignatjewšs (1881.—1882.), grafš D. A. Tolstojšs (1882.—1889.) un S. N. Durnowo (1890.—1895. g.); Keisara Nikolaja II. waldības laifa bes minētā Durnowo bijūchi wehl 2 ministri: S. L. Goremilins (1895.—1899.) un D. S. Sipiagins no 20. oktobra 1899. lihds 2. aprilim 1902. g. Ja ari fātra ministru maina wehl nenofihmē štēmas mainu, tad tomehr ari tās pēdējos 50 gadōš naw truhzīs. Wīfšigāfchāt tā pahrbijās 1881. gadā, tad grafā Loris Melikowā weetā nahza grafš N. P. Ignatjewšs. No ta laifa pamata notrahša tīfšo manami mainijūšes, tā ta pēdējos 20 gadōš, war teift, pahshwejuše weena un ta pate štēma, kurai ir nēpahprotama lihdsība ar ministrijas pirmo 50 gadu štēmam, kamehr laifmetam no 1855.—1868. g. sem ministreem Lanfšoja un Walujewa ir fāwa ištēwiga notrahša — tas bija leelo reformu laifmetš.

Par eefšleetu ministri W. A. f. Plehwi "Moskowskija Wedomostji" ištāfās sefošohs rakstūrigos wahrdos: "Zaur Keisara Majestates grihu pahr muhšu eefšchējās dšihwēs fātrināto jūbru ir nostahdītš uštjams un pēedšihwojis Šara talps, kas fawā ilggadējā wāfšis darbībā ir ištahbījis tāišni tās ištēwības, turās wajadšigās preefšch minētās dšihwēs apmeerināschānās un wīnas ušwēschānās uš labdarīgās lahrtības pāreišā zēla.

"Tā bijūšchā eefšleetu ministru D. A. Tolstojā (turšch bija par ministri pēž reformu laifmeta Keisara Aleksandra III. waldības laifa) perjonistam draugam un tuwalam lihdsdarbīneklam, Wāfšchēflawam Konstantinowitšcham fon Plehwe bij pilnigi eefšpējams pamatigi eefšpāhtēes ar wīšu kreemu wāfšis organizmu, tā ar wina wēfšligājām pamata dāfam, tā ari ar teem pahrejošchēem, no štūreemēs atpūhtēem šaunumeem, turās wajag rajonāli ištahrtēt, waj radītāli iijnihinat. "Newēens tīf labi nēpahšst muhšu domājami atade-mistō nelahrtībū ištēs eemēfšus, tā W. A. f. Plehwe, turšch muhšu šcholaitu tūhtibu ir mahzjēes pahšt ne tīfai teoretitš, bet ari zaur pahča pēedšihwojumeem wāfšis darbībā. Tāpēž ari newēens nēsin labal tā wišch tōš weenigi drošohs lihdsēfšus, ar kureem šchi tūhtiba tīfā apšpēesta diwēfšmit gadus atpakaļ un ar kureem to war galīgi nobeigt ari tagad.

Tā "Moskowskija Wedomostji"

Ušajinajums Peterburgas uniwērtitātē bijūschēem študentēem. Nodomatš ištōt wīšu to študentu fahrlitū, tūri pahbeigūchi kuršu Peterburgas uniwērtitātē, un tā ta to nu dahrijūchi ari dēešgam dāudš lahweeschu, tod fahrlitā jē wahrdnizās fahrlahdītāji greeschas ari pee wīneem ar luhgumu, lai tee eefšhittu par fēwi biogrāfistās šinas. Ušajinajums štan schābdi: "Ušnēdamēes "Sw. Peterburgas Uniwērtitātē audšchū wahrdnizās" fahrlahdšchānu, tūri tāni pilnu kuršu beigūchi laifa no 1823.—1900. gadam, un ar šchō noluhbu jau fahrlahjēs pēehrojāmu dāudšumu materiāla, man ir tās godš greefšēes pee Šums ar padewīgu luhgumu, nēleegtees pahneegt par fēwi biogrāfistās šinas, turās eeweetot min. "Wahrdnizā". Wīnas pilnigums un ištahbšchānās laifs, šināms, eemehrojāmā mehrtā atfahfēes no tam, zil uš manu ušajinajumu atfahfēes bijūschē študenti, bet nēschāubos, tā wīni to nēdaris, un es ušdrošchinos zeret uš Juhšu šchā darba apgaismoto fēfmechānu; un šchis darbs, man šchēet, pelna eemehribu un war buht derīgš un interesantš, jo tas, pilnā weidā, rahrtis wīšu to, lo gara dšihwē un dašchados dārbības lautos, pa teim šetūfšchēem gadšimēna muhšu Uniwērtitātē derufe Kreewijai.

Šinas, turās es wehšetos no Šums dabūht, buhtu sefošchās:

- 1) Juhšu ušwahrdš, trīštāms un tehwa wahrdš;
2) Juhšu dšimšchānās gads, mehnešs, deena un weeta;
3) tur bahdijāt wīdeju ištēhtibu, eepreefšch eefšchānās uniwērtitātē, un turā gadā pahēdītā gimnāšjas kuršu;
4) fakultate (waj fakultates, ja Juhš tās mainītāt), turšā beigšchānās gads un grāds, turu beigās dabūjāt štāndidatš, graduešs študents; I. un II. šchīras diploms, turšu notlahfēes;
5) tad eefšchātees deenēštā un amatā, turu Juhš ištēhtijāt; tahlatās pahrejas deenēštā, pēž eefšchēes pēeminot pahwēetofschānās gadus, mehnešchus un deenas;
6) norahdijumi par komunālu deenēstu: Juhšu pēedāfšchānās semšu darbībā, beedribās, kongrešos u. t. t.
7) literatīfšu darbu, ja tahdi bija, pēž eefšchēes pilnigš pahfšlātš, norahdot fēwifschu grahmatu un brošchuru ištahbšchānās gadu un ištēwumu štāitu, un pee šchurnālu rakstēem — šchurnāla waj awišeš nosaukums, gads un numurs, turā tee eeweetoti; norahdijumi uš Juhšu darbu rezeņšijām un wišpahrim uš drufateem materiāleem preefšch Juhšu biogrāfistās.

Uštahdītēe jautajumi, šināms, neaptiwēr wīfās wehšlamās šinas, bet tīfai ušrahda galwenāfōš punktus.

Būfšchū Šums loti pateizigš, ja Juhšs gribetut man pahneegt biogrāfistās šinas, kaut ari tīfai ištās, par Juhšu beedreem, tūri reišā beidža kuršu, tīfšā dšihweem tā mirūschēem, tapāt ja Juhšs ištēhtitū manu luhgumu štarp Juhšu pahšhāmeem un deenēsta beedreem jēb waj ja man apštmetu tahdas personās, tūri waretu pahāfšit "Wahrdnizū".

Juhšu atbildi luhdšu adrešet uš manu wahedu Peterburgā Newskij pros. d. 170/2. kv. 29 (jēb waj: Академия Наука, Канцелярия Конференции) Борнеу Львовичу Модзалевскому.

Pāfšchājumi par štēmpelnodofšēem. Eefšchō nodofšu departaments ištāfādrojīs: Uš luhgumeem dēft atfahjās atklāht tirdšneezības namu, ja tee teel eefšneegt štēmp. nob. ušt. 14. p. 1 pkt. minētām eefšchādem waj eerechneem, jāleel 60 šap. štēmpelmarka uš lotšnes. Uš ištēwumeem no firmu luhgumeem, tur tee ari netīfšu eefšneegti, leclama 1 rbl štēmpelmarka. Uš apleezibam par tirdšneezības namu atwehšchānu, to ištēneef eefšchādes un eerechdņi, jāleel 60 šap. štēmpelmarka.

Gubernas wāfšchū reformas komištija ušfahfšchot pēž leeddeenam fawu darbibu. Šchimbrišchā reformā atteefschotees tīf uš Štrowas Kreewiju, eefštaitot Wīfšas apgabalu un Baltijas gubernas un ištēnot Kaukāšiju un Aštjas Kreewiju.

Abonentu bišetes uš dšēfšchēem noteitās weenigi no 6. maja lihds 10. oktobram, t. i. no pahāfšchēru wāfāras brauzeenu eefšchāfšchānās. Tā ta wāfāras brauzeeni šchogad un nahfōschu gadu tīfš eewefti nēwīs no 6. maja, bet jau no 18. aprīta, tad zētu ministrija nolēhmufe, ta ari abonentu bišetes jāišdod, fahfot no 18. aprīta.

Dšēfšchū atbildiba par pahu nēsejeem. Wāldofschāis šenātš ištāfādrojīs par dšēfšchū atbildibu par pahu nēsejeem, tūri no pahāfšchēreem pēenem nēschānai waj ušglahāfšchānai rolas bagāfchū. Senātš ištēzees, ta dšēfšchū štāiju pahu nēseji, turās dšēfšchū wāldes pēenem preefšch pahāfšchēru apfahpōschānās, jāušlūbto tā perfonas, turās dšēfšchū wāldē eezēblufe preefšch tahdu uštēwumu ištēdšchānās, kureem ir fahārš ar dšēfšchū fāfīfšmi, fahāb ari atbildiba par rolas bagāfšchās pahāwēschānu un fahojāfšchānu, turu pahāfšchēeris uštj pahu nēsejam, jāušleel dšēfšchū wāldēi.

Pilfēhtu būfšchānās. Senātš ištāfādrojīs, ta pilfēhtu bāntu wāldes newarot uštātīt fēwi par tahdēem pahchēem pilfēhtās komunālwāldes ištēdītājeem orgāneem, tā pilfēhtās wāldē un pilfēhtās ištēdītājas komištijas. Bet bāntas wāldes kanzlejas fahpotāju pēenemšchāna un atfahjchāna no deenēsta atfahrajās no bāntas wāldes, bet ne no pilfēhtās domēs.

Teefšā atwehrt dšēchreenu pahrdotawās. Senātš ištāfādrojīs, ta weetās, tur eewešta fārona dšēchreenu pahrdōschāna, pilfēhtu domem nēefot teefšības neatkaut pilfēhtās rajonā dāschus dšēchreenu pahrdōschānās weidus, pēemehram alus bodes bes fīteem eebēneem.

Kreemu laifrakstš "Ruffloje Slow" pēž 1896. g. ištōta fahrlitā ir pēlāistš ari bes malkšas fahfchū lāfītawās. Tagad eefšchētu ministrija pahno, ta min. awiše ešot grofšjuse fawu agrāto wirseenu, tāpēž to wairs nēefot eefšchējams pēlāistš bes malkšas tautas bibliotēlas un lafītawās.

No Rufflowas (Witefštas gub.). Te wehl pahfchēe nomneeti dāchi jau tagad ir turigi fāimneeti, tūri apgahdajās kufmahšchinas un ari zentrifugas un dāschus štātīnus ari nogulda krahštāfē, dāchi atkal mehds eeteift, ta mahšchinas eegahdajot ištēnot tīfai naudu. No mahšlīfšchēem mehšleem mehš šchē nēla nēšnam, bet leetojam tīfai pahšštāmus kuhz mehšlūs. Leelāfšis naudas eemehmums mums ir no līneem, tūri šchē teel populnām šēhtu un ari labi ištōdas. Rāifrakstī ari teel lafšti pee mums jau prahwā štāitā, bet ir ari dāchi, kas tōš nezeeni un mehds teift, "ta laifrakstos ešot tīf tīhrās bēhnas". Rāifrakstos ešmu lahšjīs par dāschādām beedribām, par weefšchēem wāfāreem, par teatra ištahdēm, tahdu šchē truhšt, tīfai pahāfari pahāram, "mefti", fābeedrojamees 15 waj 20 fāimīni un laufchām želmus, aprīta un moja mehnešchōš dšird gandrihs katru deenu no "meefšchā" eefšlūschu želmu gahfēju "urā" fāuzēntus. Pirmāis gara bāudijums bija mums pagahjušchā gada 22. jūlija "šatūmu šwehtī", tūri bija apgahdoti ari ar būfeti; spēhjeja Lūbanas ragu orchēstris. No štōlōtāja Wīfškopā Iga wādītāis koris nosēedāja ari dāschās dšēfšmas, lahweeschu un ari kreemu wāldōdā. Šchūpōschāna ari pee mums jau ir eefāfchōjūšs, "meefšitš" beechi ween teel bruhwētš mahjās un ari "fšhwāis" eeweerojamāfās weetās dabūjams. Prahwotees mehš nēšam eerabūchi, fawus eenaidneekus mehš luhfōjam nēpēhrt, jēb štādī tā teem atreētees. Dšihrēs mehš protam ari pahpēfšotees. Nēšēn atpakaļ lahdam P—am bija kahšas, kahfēneeti uš mahju brānkāmī pēeturejušchi ari pee monopola bodes un, fāprotāms, kreetni fāmetūchi. Mahjēneekem par leelu bīh-

numu, ceraduses tikai "bruchte" ar labu sweschu wihreeti; ziti labeneeti palikuschi zela, mehridami, zil kuram gara murgura un zil beesis galwas laufs.

No Laschnewas un apkabrtnes (Wogit. gub.). Mehs laschneweschi un apkabrtnees kaimini dshwojam libri meerigi weens otra nepashdami. Stola pagabjuschā 1901. gada nobega. Par jaunās tairischanu neweens nelesas ne sinot. Ir bijuschas wairat papules par jaunās stolas tairischanu, bet bes labdeem panablumeem; to ween tikai dširdi: "Kas man tur, lai toisa tee kam beheri ir to stlot, manis pehz wini waj taifa waj ne, — weena alga". Kas gan wisem tā nedeiti, maiss pachduschi, preesch preeschdeenan ari ir aistapits, — preesch lam wisem stola? Garige tehwi ari dauts neta neruhpejas un tā wiss paleel us preeschu bes labdeem panablumeem. — Pee mums mahjo wehl tibra seema. Sneegs loti waj ir kuss. Lautineem jau sahl truhlt baribas preesch lopeem. Seens malsa libš 35 lap. pudā. Istrihojumu Laschnewā pa seemu nam bijs — gaidisim to u wasaru. Draugs.

No Chersonas. Pamudinats zaur to, la pehdejā laika sanehmu dauts wehstutu no saweem draugeem un pasihlameem, gandribs ir weenadeem jautajumeem: labdo pagabjuschā wairā bija rascha, labda seema un labda nabloscha wafara sagaidama? es greschos pee gobajamas "Rahjas Beesa" redastijas ar lubgumu, eeweeot schis rakstu rindinas samā laikraftā. Sche Chersonā seme pateesi ir Egiptes seme! Pagabjuschā wafarā sche rascha bija apbrihnojama: kweeschis idewa libš 30. graudam, rudsi tapat, kufurusa pat libš 100 graudu. Tikai zatura beetes bija wispah wahjafas neta wajadscha buht. Gandribs wiss zutura beeschu sehjeji zeta saudejumus. Zutura beetes nerascha bija zaur to, la junija mehnesi kappuri lapas noehda un ari zaur leelo saufumu, kas eestabjas no julija mehnescha sahkuma. Pagabjuschā seemu sche bija tahds sneegs, la pat tehmu tehwi neaiminas, kad gan wehl bijs tahds sneegs. Un pateesi, zaur to ari, la pagabjuschā gadā bija peetelesochi meega, zaur to ari bija labda bagata rascha. Sche Chersonas meimefemes lauteem, wehl libš schim zita neta newajaga, la tikai walguma, jo beesfats sneegs, jo wairat uhdens un seme dšikal imirski un wafarā til dšib nelsfist. Kas shonejas us scho seemu, tad gan libš schim wehl neta laba newareja gaidit, sneegs la nesniga tā nesniga. Pastahwigi gaudoja autsis un saufs wehisch, semi pahleetu kaitedams. Pat wisem truhla zeribas us nabloschas wafaras raschu. Bet paldees Deewam, sahla pahrgroftees us labu. Sahlot no 15. februara pastahwigi nahza sneegs un ari resem ar leetu. Tomehr ari schi ir neparasta parahdiba preesch Chersonas gubernas. Pagabjuschā pawasari sche seht sahla 10. martā, bet schogad maria mednefim sahftotes sneegs putinaja un gaudoja la ap seemas frehtkeem. Kas shmejas us nabloschas wafaras raschu, par to neta noteiktu newar wehl sajit. Seemas sehjumi rubenti bija apmeerinajochi. Zanwara beigās un februara sahkumā sche bija ihsti firts, tā seemas sehjumi sahla jau safot, bet nu usnahluchais firtums atnem teem pirmos pawafaras asnus. J. Pomers.

No Selsingforsas. "Wald. Wehstn." pasneeds seleschu Nilandes gubernatora pasnojumu, kas istudinats awije "Fintlandst. Gafeta". Pehdejās deenas pilsehta notika eelu nekahrības, lapehz wajadscha kara spehtu issault, kuram tahdos gadijumos ir teesha leetot eerofschus, bet schaujamo rihlu darbiba ir tagad breesmiga. Tapehz lai nowehsttu weltus upurus, us aizinu eedshdotajus netrauzet wispahrejo labritibu, bet it ihpasi nelaiht seewetes un behrnus peeweenotees puhtam. Peedalischanas neakantās sapuljes ir likuma pahfahpochana un pate par fewi jau noseegums. Eelu nekahrības newar groft waldibas praftbas un tapehz pubta pahdroshojai pawahibai naw pilnigi nekahda mehrla un tai war buht loti gruhats fetas. Likumi: Somijas Leelsnasties sode likumu 16. nobatas § 6; 20. janwari 1896. g. isdota Wisaugstata pawehle par kara spehta palihgā fahfichanu. Selsingforsā, 6. (21.) aprili 1902. g.

No Rigas.

Godalgas amateeru fotografu istahde. Godalgu ispreedeji mahklas fotografiju nodatā bija glestatai Bernhards Borcherts un Friedrichs Moris, fotografijas tehnika no Fotografijas beedribas lozkeem bija eewehleti schabdi leetprateji: A. Kurzs, F. A. Lüdke un E. Scheunemans, tapat ari sche lungi ispreeda godalgas sinisti tehniska nodatā.

Mahklas fotografiju nodatā peespreestahschahdas godalgas:

I. godalga — P. j. Kschiwolskim Rigā par koleziju pigmentbischu ar bromsdraba paleelinajumeem; tablat rudenteem S. un A. Sihlem par "gumijas druku" "Rubenis";

II. godalga — M. Domaradskim un S. Zeschowam Rigā (par "jubras studijam" un "rudens wafaru"), grafam N. Mengdenam Peterburgā (par trisanemumu), S. f. Rautenfeld idsei (par "lauzeneelu mahjam" un "talsheteem") un W. Struckam Rigā (par "farmu" un "ojoteem") un R. fon Transehlem Peterburgā.

III. godalga — B. f. Bod dšei, Bugleram, baroneetei S. fon Zeumern, Robericham baronom Freitagam f. Loringhobenam, E. Sefelam, E. Mahnertam, Dr. phil. Neanderam, Ed. Maskolunowam, A. Plamscham, cand. jur. F. Rungleram, baroneetei A. Staēl f. Solstein, B. f. Wilbā idsei, A. Wagneram un realstolneclam S. Krausem.

Siniski tehniska nodatā dabujusch:

I. godalgu — R. Lehberts Newelē par teizamam mikrografijam;

II. godalgu — E. f. Langlis Narwā par wehsturiesteem architekturas unehmumeem, E. Trampe dachs Rigā un Dr. Wolfram dšei Rigā (par medijantistseem Röntgena unehmumeem);

III. godalgu — profesors S. Waldmans, Zurliewā par stereofotobildem.

Beigās Fotografista beedriba, la istahdes sarihlotaja, peedalijuses pee tas ahpurs sazenības (hors concours).

Istahde ilgs libš peektdeeni, 19. aprilim un buhs apskatama isdeenas no pulsten 10 rihā libš pulsten 6 pehz pusdeenas.

Rigas sibmeschanas un glefnoschanas sfola, kura stahw sem Keisariska galma ministrijas, la jau aistradijam sarihlo Sworoma eelā Nr. 2 sawu stolneclu darbu israhdi, kura ilgs libš 25. aprilim un buhs apskatama isdeenas no plst. 11 rihā libš plst. 6 pehz pusdeenas.

Seedonis schogad, la rahdas, jafagaida ar leelu ilgoschanos, jo tas negrib un negrib eerastees. Ziteem gadeem ap schabdu laiku jau bija brangi saki mauri, bet schogad sahtu dihgilsi wehl tikai la saht mostees un no pilsehtas grabwja pat ledus wehl naw isgahjis. Gulbji apnifuschis dshwi sawos seemas mitekos labprahit gribetu papeldetes, bet la wehl schinis deenas redseju, tad teem bijs jaapmeerinajas pasahgajotees pa ledu. Glums jau nu gan wairs nebija un slibbet ari nelshdeja, bet wolti gulbji melleja pehz tahdas watejas weetinas, tur paplantschatees. Gepubtis auktis seemelis un nemas negrib miteetes. Nu labaki lai jau tagad, tad tikai wehlatu buhtu firts, nenahstu naktis faldas pehz Surgeem. Pilsehtas dahros it wisur nadšigi poschas un sagatawojas us wafaras sefonas atlahschanu. Wiss tur ir gataws, tikai wehl truhlt lapu, seebu, firts faules, ari audieliga leetutina. Wehrmana partā gan sweschas semes stahdi, kuri pa seemu bija apsegti, tagad atronas jau pilnās lapās, atlahdami starbu kontrastu, tadeht la wiss zits pahrejis dahrs ir gluschis falks un ne labga sahliite naw usohguse. Iščalli teel ari strahdats pee Eplanades apstahdichanas, jo weena data no tad teel pahwewrila par partu. Bet ari pahreja data, kas paleel la laukum, tiks nobehrtā ar rupju granti, tā la smilochu tuknešs Rigas widrenā pahwewrēschas wahda pilnā sinā par kulturas zentru, jo us Eplanades teel jelta ari tirdšneezības sfola un musejs. Latweeschu beedribu dahrsi, tuos pa wasaru notura isrihlojumus, schogad par weenu papildinajas, proti "Auseffa" tautas nama dahrsi. Te buhs wafaras slatuwe un ari dejas gribda, pee kuras eerihloshanas beedriba patlaban stahjas. Namehlas, kaut beedribai rastos dauts pahalsitaju, jo dahrsa eerihloshana ismalsa eewehrojamas sumas. Dahrsa apgaismošana, la dšird, buhschot elektrista. Pr.

Rugu apdroshinaschanas beedriba, kura sahadbijuses no kugu ihpashneeteem us sawstahpeju weenoschanos pamata, tapat la fagneezības beedriba "Austra", islahdise pahrlatu par sawu darbibu 1901. gadā. 1. janwari 1901. g. bija apdroshināti 56 fugi. Gada laika peenahza kahrt 16. istahjās 6, tā tad us 1. janwari 1902. gadā paleel apdroshibā 65 fugi. Wisaugstata apdroshinatā suma par fugi bijuse 6000 rbl., wisematā 500 rbl. No apdroshinateem fugeem trim bijuse Germanu Lloydh klase, ziteem wisem Frantschu Veritas klase, isnemot trihs, kureem notezeju klase azumirli wehl naw atjaunota. Wif 72 fugi apdroshinati topā par 255,000 rubteem, par to beedribai eetezejuschas premijas 17,189 rbl. 66 lap. No schis sumas jaahfatta 141 rbl. 46 lap., kuri triht nost us dāschem fugeem par klases atjaunoschanu, waj pahreeschanu zitu ihpashumā, tā la eenahtumu no premijam paleel 17,048 rbl. 20 lap., pehz atmakattam brikhgotam 16,765 rbl. 69 lap. Beedriba ismahfajuse par 8 hawarijam 1900. gadā 877 rbl. 45 lap., par 9 hawarijam 1901. gadā — 7306 rbl. 67 lap. Reserwas no 1900. gada atlika 3315 rbl. 9 lap., kura japeestaita pee eenahtumeem. Darischanu wehchana ismahfaja 1575 rubtus. Atstaitot wifus idewumus r. serwā us 1902. gadu paleel 2870 rbl. 97 lap. Ar scho referwu, la gada pahrlatā fazits, zerams segt wifus wehl neapstaitos saudejumus 1901. gadā, bet ja ar to nepeetittu, tad saudejumu atlihdšiba tiks nemta no 1902. g. pelmas.

Zibna pret slepenu netiklibas peekopschannu. Tā la schis kaunums Rigā pehdejā laika loti isplatties, tad pilsehtas walde nodomajuse isleetot dāschneehschahus aissardshības libdeltus, kuri pehdejā pilsehtas domneelu sapulje peenenti. Pilsehtas wideenā ir beechl fastopamas sajejas un spirdhnojochu dšebreenu pahrdotawas, kuras netiklibas peekopschana ar wahdu safot ussebejuse. Tagad nu schabdam pahrdotawam nedrihtes buht sakars ar dshwofkeem, weenalga waj tee peederetu pahrdotawas ihpashneelam, waj wina lomijam. Turpretim pahrdotawas istaham wajag buht weenai ar otru sakarā un bes aishweramām durwim, aishareem, waj ziteem aishchogojumeem. Tapat aisseegts logus aishlaht waj kraut ar labdeem preeschmeteem. Logu slehgerem wajag buht ar igreufeumeem. Pahrdotawas telpās nedriht atrastees mihlstat mebeles, istabas nedriht leetot preesch guleschanas. Tapat aisseegts turet seewischas apalpotajas, ari pascha ihpashneela radneezes par tahdam naw peelaischamas. P. K.

Kartupeļu stahdichana Rigas apkaimē, neraugot us wifu autslo laiku, tā dšird, jau usahhta. Behrn kartupeļi stahditi par tahdam pusotra nedelam wehlat.

Ledus blahki pee Kolkuraga wehl arween esot leeli, tā la fugeem eebrauschana Rigas ostā loti apgrahinata. Tā twaifonis "Ostsee", kuram no Stetinas libš Rigai jitati paet tikai 42 stundas, tagad 5. aprili no Stetinas isbraudams tas sabrauzis scho zetu wejelu nedelu. Pa tam tas ispestijis no ledus pirms twaifoni "Sergeju", tad twaifoni "Liewland". Weidstot ari pascham glahbejam deesin la buhtu bijs ar eestichanu Rigas jubrās libi, ja nebuhtu tam isheidsees pretim ledus lausejs "Hercules" un tihlas twaifonus "Ostsee" tā ari "Liewland", abus no ledus ispestijis.

Mihlestiba un uhdens. Mihlestiba gan teel sahlshinata ar ugunti, bet beeschi ween tai darischana ari ar uhdeni, it fewischki tai gadijumā, ja mihlestiba naw laimiga waj ir neaktawa. Tad gals beeschi ween nowed uhdeni. Kā mums no Legerlauka sino, tad tahds tureenes mahju ihpashneets jau sen bijs aishdomās, la wina fewina mihl newis wini, bet labdu zitu jaunū zilweku. Bet tā la winam par deenu jastrahdā fabrika, tam nekahdi nebijis eespehjas iswarit kontroli. No greisirdības mojis, tas isgudro lauto pa-

wifam zitu. Rahdā rihā tas, la jau parasts, tairisees eet us fabritu pee darba, bet fewai nemanot uslahpis us behnineem un tur apshlepees. Par greschu zaurumu tas nu eestajisees istahā un to wisch tur redsejis, tas paleel wina noshepmis. Katrā sinā wisch tur bija redsejis to libd schim winas fewinas firds apshlepa tik labi wina zauruboscheem skateem. Pahris jawā mihlestiba tikai wehl nojaušā, la pasaulē apstahschojas, la no ahra teel aissehtas durwis un aissehgei logi. Pahris sahl waimanat, bet deemschehl par wehlu. Dšird ahra krahdam laimino bāfās un beidst peekrahptais wihrs, la bahrs teefnešs ahdra durwis un winam libdhi dautsi leejeneeli. Kā wina pirmās darbš bija sawu sahjnens kreetni ispeht, to kweens wares weegli eedomatees un ari to, la pee schabda darba winam palihga netruhla. Bet ar to wehl nepeetizis, tas webis sawu fewas mihlato us tuwejo Wahras dshki peldinat, laikam domadams, ar to wina forto mihlestibu atsejet. Waj tas ari to libdsejis? Pahrnahlot us mahjam tas sawu fewinu wairs neatrabis un tā libd schi deemat naw greefuses atpatai. Te newiss jaecagahdajas wezu wezā rihme "Nai uguns, uhdens muhs war schirt, nei launi zilweki." Kl.

No ahrsement.

Anglu-bubru satifsmē.

Isteetas, it tā angli nestatotees us wifam meera sarunam, tomehr firdigi laeo tablat. Ritschners pahschulait atfal laidis klajā sawu parasto nedelas sinojumu par saguhlsteem un tritufschem buhreem: pag. nedelu tritufschu un eewainoti 37, saguhliti 325, padewuschees 10 buhri. Generals Frentschs dšenajot buhru behgus Ledigeja un Koberstjas apgabalos. Kapsemes reetumos galweene buhru pulki atrodotees Ostipa tuwumā, kur tee isdarijuschis behsfemigu usbrufumu. Anglu kara pulki pahschulait dabujuschis pastiprinajumus un isbrihuschu no buhreem wifu Pretorijas apfabrini. Bet Transwalas seemelos angteem neetot us preeschu: pallawneels Kolerbranders usduhrees 15. aprili us stipreem buhru spehkeem, kuri to mehginajuschu nomahlt. Bet angli turejuschees duhschigi pretim, tā la buhri nepanahuschu sawu noluhu. — Awije "Times" atkal "uslahpuse aughā firdā" un runā pilnigi no augscheenes par satifsmi un sarunam ar buhreem. Apstahli tagad esot tahdi, la buhri angteem gluschu neta newarot dot, to angli nespehtot panemt paschi (??). Angli jau nu gan wehlotees meeru, bet tee tikai noshehshot tabdu meeru, kusch esot droshā us preeschdeenam. Ja neesot panahlama pilniga buhru padoschanas, tad angli esot gatawi zihnitees, kamehr buhschot isnihzināts beidsamais buhru pulks. Buhru wadoni labi sinot, la buhru wairums neta newahdeschot padodotees angteem, bet tee newehlotees meera tapehz, la tee baidotees paschi par sawu waru, baidotees, la buhri tos wairs newehleschot par saweem preeschshahwjeem. Pahschwaldiba buhreem esot us labdu laiku karta sinā atnemama (!), totehu buhri dabuhshot godigu (!) neaprobeshotu (!) angli tshinowneeku waldbibu, kas atihstischot semes materialos spehkus (protams angli naudeneeteem par labu), buhweshot dšelzetus un usjeshchot nodedshinātas farmas. — Tā tad isredams, la angli arween wehl negrib atfajitees no gluschu getigās eedomības, ari tagad wehl meistarot buhrus pilnigi pehz sawas patifas. Ja teescham angli meera lomifari buhreem stahdijuschu tahds besprahhtigns pagrehjumus, lai tee padodas bes schehlahtības sem angli tshinowneeku waldbības un buhru delegati naw tuhlin eesweeduschu angteem azis to "notes", tad tas waretu buht notizis tikai tapehz, la buhru delegati gribeja darit it wifu, lai peerahditu buhru tautai, la newis tee, bet gan angli ar sawu netizamo eedomibu ir par schehrsli meera noshehshana. Protama leeta, la us tamlidšigeem "meera peedahwajumeem" buhru farewiji weenbāfgi atbidēs ar "ne". — No otras puses nu gan dāschas angli awifēs sino, la Kapsemes dumpineeteem fods neuhshot leels: teem tikai us labdeem gadeem atnemshot bāfū teefibu. Tas protams šan gluschu zitadi, neta pirmat minetā angli leeliga eedomiba. — Angli parlamentā ir atjaunotu peeprahjumu deht meera sarunam ministrija iswairijuses no teeschas atbildes, peeshmejuse tikai, la meera sarunas teescham usfahktas, bet leeguses lauto to pasinat par praftbam, labdas usstahditas, la no angli un buhru puses, tā ari par tagadejo meera sarumu stahwolti.

Franzija. Dāschas republikanu partijas ispublas us eet topeju formulu, "stehu wahrdū", kas tos lai atshkirtu tiklab no reahjonareem monarchisteem, kā no galejās kreifās. Waldibas republikani negrib sawās rindās peelaht newerwa, kas ar Melinu laut tad topejos, bet tee peenam tikai tos, kas pehdejos gados pastahwigi bahsojuschi preesch Waldedaru ministrijas. Wif ziti, kuri atlahiti fewi tapat nosauzas par republikaneem, la Poantare, Ribo, Schils Kofsch teel isstahdroti par nedroscheem, schaubigeem rebulikaneeem. Weenigi pret Bartu lungu waldbības republikani peelauschu schehlahtību: Bartu luhl pehdejā laika atkritis no Melina un tagad pastahwigi šihwi usbruhl sawam agralam meisteram. Waldedaru labprahit peenam schos atritejuse aif ta eemesla, la tad tam zeriba sodabuhht wairakumu deputatu namā bes galejās kreifās palihdshības, kura tam palisufe nepatihlama. Bet galejā kreifa, protams, no sawas puses puhlas, atbaidit ministriju no pahrat mehreneem. Sautajums nu, waj pee wehleschanam nenoteel pahrgroshjumi, kas stipri pahwewrēsch mehreno spehtus. Kandidatu us deputu amatu mihlum dauts — pawifam likuschees usstahditees 2450 deputatu landibati, kurtpretim sehdehtu pawifam tikai tahdi 540. Wiswairat deputatu sehdehtu lahrotaju pascha Barifē: preesch 50 Barifē un Senes departamenta wehleschanu eegirneem likuschees usstahditees 354 landibati. — Nazionalu prese nopuhlas peerahdit, la agrakais kara ministris Galifē teescham atturejis Waldedaru no mullības, diziplinārā zela fohit kara teefas lozektus, kura noteefaja Dreifusu. Nazionalisti la peerahdijumu usstata, la pats Galifē, pee kura greefuschees dāshi awischu forepondenti deht slaidribas, noshehpumaini isstahdrojis, la

